

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**In hoc corpore continentur tripartite historie ex Socrate
Sozomeno et Theodorico in vnu[m] collecte et nuper de
greco in latinu[m] translate libri numero duodecim ...
Cassiodori senatoris iam ...**

Cassiodorus, Flavius Magnus Aurelius

Augustensis, [ca. 5.II.]1472

[Text]

[urn:nbn:de:bsz:31-323790](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-323790)

De concilio seleucia celebrato, xxxij. . . nensib. xxxij
 De legatis concilij seleucie et de examinatione ecclie et de gestis arimi:
 Quomodo affirmauerint fide ariminenb concilij, xxxiij
 Et ecclie deposuerint simul et alios, xxxv.
 Pro qua causa sit cyillus hierosolimoz depositus, xxxvj.
 Enumeratio expositionu hereticaru p2 nicenu scilicet, xxxvij.
 Quia eudoxius arrianis post antiochenu constantinopoleos inua
 sit episcopatu. xxxviij. De praua ecclie doctrina. xxxix.
 De crudelitate georgij apud alexandria et qui p2 cyillum hierosolimoz
 tenuerunt episcopum. xl.
 De macedonio et macedonianis. xli.
 De his que rursu ab arrianis contra ipos arrianos gesta sut et quo
 eustachius nequiciam patefecit eudoxij et epistola constantinopoli:
 tani scilicet ad Georgiu alexandrinu edenates ecclie cu scriptis ei. xliij.
 De eunomio. et quo p2 p2ico fuerit ordinatus et inde rursus fuerit ex
 pulsus hereseos auctor extiterit. xliij.
 De appollinare patre simul et filio et eoz herese. xliij.
 Quomodo iacobi epi orationibz persaru rex non potuit preualere
 romanis. xlv. . . tis Quadagesimusextu
 De concilio denuo apud antiochiam congregato de unitate trinita:
 De translatione sancti Melecij ad antiochenu epatu. xlvij.
 Quia expulso melecio euzor2 arrian2 antiochie ordinat eps. xlvij.
 De constantia eusebij ppter melecium, xlix.
 Quomodo iulian2 negata xpiana religione bellu contra constan:
 tium preparabat et de morte constancij. Quinquagesimum.

BTHEODORICVS
 REVISI QUIDEM TEMPORIS
 pretereunte defuncto occidentis impatore constante co:
 stanciu fautores arrij concitauerunt contra athanasium ad
 eius memoriam reuocantes: Quasi ipse fuisset qui ei
 fratrem fecerit inimicu. Ita ut pene disruptis nae vinculis vsq ad
 bella descenderent. His incitationibus constancius motus non solu
 expelli sed etiam perimi sacratissimu athanasium impauit. Et mittes
 quendam Sebastianu ducem. cum maxima militari manu velut
 erroneu iussit interimi athanasium. Quomodo aut et ille cu exercitu

venerit . et ille diffugerit . ipse qui passus et mirabiliter liberatus est
meli⁹ enarrabit . Nam in satisfactione fuge sue sic ait , Secūduz .

Verūtamē exq̄rant etiā modū discessionis et agnoscant a suis
Erant enī arriani cū militibz concurrētes ut eos accenderent
et ignorantibus nos ostenderent . Et licet sine vlla compassione sine
vel audiētes . tamē confusi quiescant . Erat itaq; iam nox et aliqui
populorū ad vigiliās venerāt . Expectabāt futura die collectio . Dux
autē repente astitit cū militibz vltra quinq; milibz habentibz scilicet
arma et gladios enudatos . arcus . sagittas et vctes . Et eccl̄iaz ipse cir-
cumdegit statuens milites sibimet coherentes . ut nullus posset egre-
dientū ab eccl̄ia eorū manū euadere . Ego vero irrationabile iudi-
cans in tanta confusione populū derelinquere . et non magis ante
illos pericula sustinere residēs in sede precepi ut diacon⁹ psalmū le-
geret populi responderēt . quoniā in seculū misericordia eius . et sic oēs
in domos suas abirēt . Sed duce postea ingrediēte et militibz sacra-
riū circūdatibz ut nos cape potuissent clerici quidē qui sunt inuenti
simul et populi clamabāt poscentes ut et nos vjjs cederem⁹ vna cū
populo . Ego vero magis e diuerso dicebā nō nos discedere nisi oēs
singillatim prius exirent . Surgens itaq; oratione facta sic prece-
pi vniūsos abscedere meli⁹ eē dicēs me piculo subiacere q̄ quēlibet
eorū excape lesionē . Egrediētibz igit plimīs et reliq; subsequentibz q̄oz
monachi q̄ ibi nobiscū fuerāt . et aliq; cl̄icorū ascēdētes traxerunt nos
Et ita testis est ipa veritas . militibz alijs sacrariū circūdatibz alijs
p̄ eccl̄iaz discurrētibz p̄ mediū eorū dño iter dāte atq; custodiēte . picla
cuncta transuim⁹ Deū magnifice gl̄ificātes qm̄ neg; pplm̄ neci tra-
didim⁹ sed etiam quaten⁹ saluaret actū ē . et manū querentium nos
effugē preualuim⁹ . *Socrat⁹ . iij .*

Que etiā georgius eodē tpe in alexādia gesserit . ipi⁹ athanasij q̄
hec passus ē . voce narrem⁹ . in lib^o enī q̄ de fuga sua descripsit .
hec ait . Igit⁹ in alexādia surrexerunt demuo nos querentes occidere
et facta sūt nouissima peiora prioribz . Repēte nāq; milites circūda-
tes eccl̄iā p̄ orationibz p̄elia celebrabāt . Ingressiēte nāq; quadra-
gesima georgidex cappadocia ab eis missus auxit mala q̄ illoz calli-
ditate didicerat . Post septimanā nāq; pasche virgines mittebant⁹ in
carcerē ep̄i vincti a militibz ducebāt⁹ . Orphanorū et viduarū dom⁹

abripiebantur et inuisiones i domibz agebant. et noctibz xpianis ponebant domz. et fratres clericoz p fratribz picula sustinebat. Nec quide pessima sed grauiora postea sunt presupta, Septimana eni que fuit post scdm penthecosten populus heulans e egressus ad cimiterium orationis causa eo q omnes comunione georgij declina rent.

Sed hoc agnosces ille nequissimz concitauit sebestianu ducem manicheu. Qui cu multitudine militu arma gladios euagmatos. arcus sagittas q ferentiu facto impetu. In ipso die dnico sup populu irruit. Et paucos orates inuenies cu iam plimi discessissent. talia gessit qualia ab eis decebat impleri. Incendio naq facto statués virgines secus igne cogebat eas ut se profiterent arrianas. Cuz eas cerneret ee vidrices et de igne nullo modo cogitare sic eoz vultus lacerauit ut vix agnosci post tpa potuissent. Tenes aut et pl viros tormeto nouicz: discerpsit. Sedis naq de palma virgis et habetibz suos aculeos eoz dorsa ita verberibus lacerauit ut quidam eoz sepi a medicis incisi ppter spinas que eoz dorsibus inherebat. Alij vero dum non ferret tormeta sint mortui. Eos aut qui viuere potuerut et quandam virginem exilio deputauit in maximam statim ciuitate. Corpora vero mortuoz pmo quide reddi no passus e. h celauit insepulta relinquens ea ut quasi tanta crudelitas latere videret. Hoc aut agut qui metis errore desipiut. Na cum pareres mortuoz gauderet qdem ppter confessione flerent aut ppter corpora defuoz poti eoz impietatis iudicia psonabnt. Post hec autem ex egipto atq libijs exilio deportauerut epos Ammoniu Dumgaiu Filone Hermepeniū Ipsi nosrim Nilamonē Agathonē Anagamphū Ammoniu Marcū Draconchiū Adelpiū Athenoz et presbros hieracen et dioscorū Et sic eos acerbissime p itinera copulerut ut qda eoz i ipis itineribz alij vero p exilia morrent. Fugauerut aut epos plus triginta habetes studiū sm achab ut si possent amputaret penitus veritatem.

T H E O D O R I C U S

Vper hec igit arhanasius etiam consolatorios libros virginibus illis scripsit que crudelissimas pertulerat passiones dicēs inter hec. Propterea nemo vestru sit tristis. licet et sepulturā vobis denegēt impij. et prohibeāt vos offerri. Nam vsq ad hoc nequicia peruenit arrianoz ut et portas clauderet. et circa sepulcre loca veluti

demonēs residerent ne quis sepeliret̄ fidelium dictorum, Nec ergo et
his similia Georgius in Alexandria faciebat, Sanctus autem
Athanasius nullū locum munitū cautele sue putabat, Cum utiq̄
aut viuum eum deduci aut mortuum decollari. aut caput eius im-
perator iussisset sibi auferri. Pro qua re premiū maximū compro-
misit b̄ modi aliquid nunciāti.

S O C R A T E S
IMPERATOR INTEREA IN P^{RO}ULI-
cum castrametatus est cogebat enim eū publica necessitas. et maxi-
me betranionis qui per milites Augustus fuerat appellatus, Cūq̄
venisset in firmium. mutuo federibus habitis. Betranionem vidit
adūm̄q̄ est ut milites qui eum constituerant transfirent ad fauorem
constancij. Quo factō solum Constanciū imperatorē augustum
voce emissa clamauerūt. Cūq̄ de Betranione nulla memoria fie-
ret Ille repente sentiens se traditū ad pedes se prostrauit imperatoris
Porro constancius auferēs eius coronam simul et purpuram demē-
ter ei locutus est. monens. ut sub scemate priuato quiesceret. Quod
utiq̄ eius etati potius conueniret q̄ haberet nomen sollicitudinib̄
onustatum, Iussit q̄ sumptus vberrimos ex publicis functionibus
exhiberi. Cūq̄ in prosa bitbinie betranio moraretur Constancius
scripsit ei dicens. Quia multorum honorum ei causa fuisset quē a
tantis cogitationibus et malis sibi prouenientibus liberasset nec se
beneficisse quia que sibi prestare debuerat illi potius impendisset. v.

S O Z O M E R V S
Vnc igitur imperator Gallum consobrinum suum cesarem
fecit. Cui suum nomē imponens in sp̄nam antiochie destina-
uit ut partes per eum custodirentur orientales. Quo antiochiā ve-
niente circa orientem signum saluatoris apparuit, Columna namq̄
sub specie crucis in celo v̄sa maxima miraculo conspiciētib̄ fuit
Alios autem suos duces cum multo exercitū contra magnenci-
um destinauit. Ipse vero in sp̄mio morabat̄. et rei sustinebat euen-
tum. Tunc igit̄ et formus ecclesie p̄sul aperte dogma quod ipse
compererat exponēbat,

Dicebat enim, Deus quidem omni-
potens vnus qui proprio verbo condidit vniuersa. Ante se-
cula vero natiuitatem et existētiā filij dicē fugiebat. Sed ex Maria
natum docebat Christum. Sextū. Socrat.
Socrates,

Quamobrem tumultu surgente iussit imperator concilium in
firmio congregari. Conuenit q̄ illic ex orientaliū q̄dē Marc²
arethuse et Georgius alexandrin² quem remoto gregorio ordinaue-
rant arriani. Venit etiam Basili² expulso marcello ancyre p̄sule
Pangracius pelusij. hypspacian² heraclie, Occidentaliū vero valens
mpsen² et tunc famosissim² hoīm Osius corūbe pontifex pariter ī
vicijs. Isti siquidem p̄ osulatū Sergij et Nigriani quo anno pp̄
bellox turbas nullus consulum fuerat solēniter ordinat². cōuenerūt
in firmio et phorini dogma sabellij q̄ libiensis. et Pauli samosatēni
sepe cognoscētes repente damnarunt, Sozomen²

Post hec de fide p̄positiones eviderūt vnā grece. aliam latine
multum libimet textu sensu q̄ scordes. Socrates.

Nunc etenī quasi antiqua fidei dogmata reprehēdentes alias
p̄positiones de fide sanxerūt. Et vnā quidez attico eloquio
marcus euidit arethuse h̄ cum romana lingua concordiam nō ha-
bentem neq̄ sermone neq̄ compositione h̄ nec ipi grecitati conueni-
entem. Vnā namq̄ latine a marco compositam hic subiungam
Secundam vero quam in arimino postea legerunt. loco p̄po po-
nimus dum ea que ibi gesta sunt dixerim². Vtraq̄ tamē in grecita-
tem conuersa ē Marcus ergo hoc modo expōitiōez de fide dictauit.

Capitulum Septimum. De Fide.
REDIMVS in vnum deum patrem omnipotentem crea-
tozem et factozem vniuersozum. ex quo oīs paternitas in celo
et in terra noīat Et in vniūgenitum eius filiū dñm n̄m hiesum xp̄z
qui añ oīa scl̄a ex p̄re natus est deū ex deo lumē ex lumine. Per quē
facta sūt oīa in celis et in terra visibilia et inuisibilia. Verbum ex-
istens et sapientia et lumē vcrū et vita, Qui nouissimis diebz pp̄
nos inhumanatus est ex sancta virgine et crucifixus et mortuus et
sepultus et resurrexit a mortuis tercia die et ascendit ī celum et sedet
in dextera patris. Et venturus est in consumatione seculi iudicare

viuos et mortuos et reddē unicuiq; bñ opera sua • cuiꝰ imperium
sine fine existens in sc̄la p̄manet infinita • Erit enim sedens in dex-
tra patris nō solū in hoc sc̄lo • s; etiam in futuro, Et in sp̄m san-
ctum paraclitum id est consolatorē quē promittēs apl̄is post ascē-
sionem ad celos eē mittendum ut doceret et commoneret eos vniue-
rsa transmittit, Per quem etiā sanctificant̄ aīe credētium.

In eo veraciter eos qui dicunt ex nō existētib; filiū aut ex altera eēn-
tia et nō ex dei, Et quia erat tempus • aut sc̄m qñ nō erat • alie-
nos nouit sancta catholica ec̄cia, Rursus igitur dicimꝰ. Siquis
patrem et filiū duos dicit deos anathema sit, Et siquis dñm xp̄m añ
sc̄la filiū dei ministrantem p̄ri ad creatiōez vniuersoz nō cōfiteē ana-
thema sit, Siquis ingentū aut partē eiꝰ ex maria natū dicere
presūmit anathema sit, Siquis bñ prescientiam añ maria dix-
erit filiū eē et non añ sc̄la ex p̄re natū apud deū eē et p̄ ip̄m oīa sc̄ta
anathema sit, Siquis substātiā dei dilatarī aut contrahi dix-
erit anathema sit, Siquis dilatam substātiā dei filiū dixerit facere
aut dilatationē eiꝰ substātiē filiū noīauerit anathema sit, Siquis
affectiuum aut prolatiuum verbum dixerit dei filiū anathema sit

Siquis hominē solū dixerit filiū qui ex Maria ē anathema sit,
Siquis deum et hoīez ex Maria dicens deum ingentū eūdē in-
telligit anathema sit, Siquis illud qđ scriptū ē Ego deꝰ p̄muꝰ
et ego p̄ea et p̄ me nō ē deꝰ cū ī destructiōe idolorū et deoz nō existi-
tiū didū sit ad destructionē magis vnigeniti añ sc̄la dei iudaice p̄ci-
pit anathema sit, Siquis audiēs verbum caro factum ē verbū
in carnē mutatā mutauerit • aut ouersione facta suscepisse carnem
anathema sit, Siquis vnigenitū filiū dei crucifixū audiens cor-
ruptionem aut passionem aut conuersionem • aut mutatiōez aut p̄-
emtionem sustinuisse dicit anathema sit, Siquis qđ scriptū est
Faciamꝰ hoīem non p̄rem ad filiū dicē s; ip̄m ad semetip̄m asserit
dixisse deum anathema sit, Siquis contra iacob nō filiū tāq; ho-
minem luctasse • s; ingentū deū ad p̄rem eiꝰ dixerit anathema sit.

Siquis illud quod scriptū est Pluit dñs a dño nō de p̄re s; filio
perceperit • sed ip̄m a semetip̄o pluere dixerit anathema sit, Pluit
enim dñs filiꝰ a dño patre, Siquis audiens dñm patrem • aut
filiū dñm • et dñm patrem et filiū • et dñs a dño dicēs duos asseruerit

deos • anathema sit. Non enī coaptam? filiū patri. h̄ subditum no-
 uimus. Neg; enī descendit in corpus sine volūate patris neg; pluit
 a semetipō. sed a dño. Auctoritate quippe p̄bete patre • neg; sedet a
 dextris a semetipō • h̄ audit dicente p̄re. Sede a dextris meis. Si-
 quis patrem et filiū et sp̄m sanctum vnā psonā dicit • anathema
 sit. Siquis sp̄m sanctū paraclitum dicens • genitū asserit deum
 anathēa sit. Siquis sic docuit nos nō aliū dicit paraclitū p̄tē filiū
 ait enim • Et aliū paraclitū mittet vobis p̄r quē rogabo ego • ana-
 thema sit. Siquis sp̄z patrē dicit patris aut filij anathema sit.
 Siquis patrem et filiū et sanctum ei? sp̄z tres dicit deos • ana-
 thema sit. Siquis consilio dei tanq̄ creaturarū factum asserit fi-
 liū dei anathema sit. Siquis nolente p̄re natū filiū dixerit • ana-
 thema sit. Non enim inuitus et vim passus pat̄ necessitate naturali
 quasi nolens genuit filiū • h̄ ilico ut voluit etiam sine tempore et si-
 ne passione ex semetipō genuit eum. Siquis ingenitum et sine
 principio dicit filiū tanq̄ duos sine p̄cipio et duo ingenta dicens et
 duos faciens deos • anathema sit. Caput enī est et p̄cipiū omniū
 filiū. Caput aut̄ est xpi • deus. Sic enim ad vnū oīm p̄cipiū qd̄ est
 sine principio p̄ filiū p̄e oīa referunt. Rursus autē subtilit̄ inspici-
 entes • christianum sensum dicimus. Siquis christum filiu? dei
 ante secula ministrantem patri ad omnem creationem non dixerit •
 sed ex quo ex maria natus est extunc dicit filiū christum esse vocatū •
 et inīcium percepisse ut de? esset • anathema sit • sicuti samosatenus

Alia fides exposita Sirmio latine quam nos ex greco t̄stulū? •
 Octauum.

Quoniam de fide placuit quendam fieri tractatū • omnia cau-
 te quesita sunt • et exposita Sirmio sub presentia Valentis et
 Ursacij ac Germanij et ceteroz. Constitit vnum deum esse p̄ez
 omnipotentem • sicut etiam in omni orbe terrarum annunciatur et
 vnum vnigenitum filium eius hiesum christum dominum et deum
 saluatorem q̄ nostrū ex eo ante secula genitum. Duos autem deos
 non oportere dici quoniam et ip̄e dñs ait. Ibo ad patrem meum • et
 ad patrem vestrum deum meū et deum vestrum. Propterea et oīm
 deus est sicuti etiam apostolus docuit. Iudeoz deus non solū noīe
 et grecorum et gentilium et vtiq̄. Quoniam circumcisio ex fide et

prepućium per fidem et quidem omnia consonant et nulla remanē
videt̃ discordia, Quia vero multos mouet sermo latinus substantie
qui greca lingua dicitur *Vna* ut scrupulosissime cognoscat̃ omoy
cion hoc est eiusdem substantie. aut *omoyepon* id est similis sub:
stantie, Non oportet horum sermonem quondam omnino fieri men
tionem neq; de his exponi apud ecclesiam, Propter hanc causam ac
rationem quia in sanctis scriptis nihil tale conscriptum est. et quoz
hec ultra humanā scientiā intellectumq; sunt. Et quia nullus potest
generationem filij narrare. sicut scriptum est. Generationem eius
quis enarrabit? Hoc enim sciendum. solum patrem nosse. quem:
admodum filiū generaret. Et rursus filiū quomodo ipse de patre sit
genitus. Nulli vero dubium est maiorem esse patrem honore et di:
gnitate atq; diuinitate et ipso nomine paterno esse potioem, Testifi
cante ipso filio. Qui me inquit misit pater maior me est. Et hoc eē
catholicum. nullus ignorat duas personas esse et patris et filij, Et
patrem esse maiorem. filiū vero subiectum cum omnibus que ei pater
subiecit eis. Patrem vero inuitū non habere. inuisibilem. immor:
talem. et impassibilem esse. filiū vero natum ex patre deum ex des
lumen ex lumine, Et huius natiuitatem sicut predictum est. nullū
nosse nisi solum patrem. Ipsum vero filiū dominum et deum nos
strum carnē seu corpus. hoc est hominem assūpsisse sicut et angelus
annunciauit et omnes scripture docēt et maxime ipse ap̃l̃s doctor gē
tium hominem assūpsit Christus ex Maria virgine per quē passus
est Apex aut̃ totius fidei et firmamentum est. ut trinitas seruetur sy
sicut in euangelio legimus. Euntes docete omnes gentes baptizan
tes eos in nomine patris et filij et spiritus sancti, Integer aut̃ atq;
perfectus est numerus trinitatis. Paraditus vero spūs sanctus per
filiū missus venit scōm promissionem. ut ap̃l̃os et omnes credentes
sanctificaret. His i^o explanationibus etiam post damnationē pho
tinum consentire et subscribere suadebant promittentes ei reddendū
ep̃atum. si p̃ penitentiā anathematizaret dogma quod ipse compererat
et in eorum sententiam consonaret. Ille vero eorum quidem p̃posi
tum non suscepit; s; prouocauit eos ad disputandum. Quapropter
definito die imperatoris volūtate conuenerunt presentes ep̃iscopi et
senatorum non pauci quos preceperat adesse disputationi princeps

65
Inter quos restitit photino Sabinus ecclesie tunc Anepre presul s ex-
ceptoribus voces eorum conscribentibus. Magnaque certamina ser-
monum in vtraque partem facta noscuntur videturque photinus da-
natus est et in fuga consistens. de cetero libros vtraque lingua confi-
ciebat quos neque latino sermone videbatur ignarus, Scripsit quoque
contra omnes hereses proprium studens dogma firmare. Et de photi-
no quidem hec dicta sufficiant. Sciendum tamen quoniam Sirmio
conuenientes episcopi penitentia ducti sunt. In expositione fidei la-
tina lingua prolata. Post editionem namque sibi eam contrariam
iudicabant, Quam studuerunt ab episcopis qui iam subscripserat
reddi. quos celabatur a plurimis. Imperator autem edictis queri
precepit editionem ipsam supplicium minatus siquis eam celasse co-
pereretur, Sed neque terror destruere potuit quod semel fuerat institutum
eo quod apud multos haberetur. Et de his quidem ista dixisse sufficiat.

Nonum.

S Via vero et Theodosio Hispano inuito illic veniente fecimus
mentionem breuiter etiam de eo dicendum est. Ante paululum
tempus iste vir molimine arrianorum fuerat missus exilio. Tunc autem
studio eorum qui Sirmio conuenerunt eum vocauit imperator. volens
eum aut suasionem aut necessitate concordare presentibus. Hoc enim
facto maximum fidei eorum putabatur esse testimonium. Quapropter
sicuti dixi ex necessitate venit et dum eis consentire respueret tormen-
ta longeuus plagasque perpeffus est, Unde etiam necessitate vehe-
menti expositionibus tunc editis consensit atque subscripsit. Nunc
ergo terminum habuerunt que tunc Sirmio gesta noscuntur, Im-
perator autem Constantius morabatur Sirmio et belli quod gerebatur contra
magentium expectabat euentum.

Sozomenus. x.

Interea Magnencius ad seniozem perueniens romam s multos per-
emit senatorum ac populi, Agnoscentesque vicinos esse contra se Con-
stantij milites abscessit ad Gallias occidentalis partis. Cuius illic
bellum sepius inter alterutros exerceret modo isti modo illi victores
esse videbantur. Nouissime autem deuidus Magnencius fugit in Mps-
sam quod est gallie castrum. Vidensque suos milites quasi de pro-
piti-
one tristes. stans celsiore loco eos nitebatur allocutionis consuetudine
confortare. Tunc illi fauorem solitum Magnentio exhibere preparari

e diuiso nolentes clamabant oēs. Constanti auguste tu vincas, Hoc
Augurium magnentius traxit ad semetipm. tanq̄ ei non diuinit̄
concederet imperiū. et p̄pterea reliquens castrum ad vltiora tēde-
bat. Sequentibz aut̄ Constancij militibz circa mōtem seleuciū facta
congressione solus fugiens venit ī Lugdunensem urbē comperiēs
suam matrem et fratrem quem cesarem constituerat. Nouissime in-
terfecit et semetipm consulatu Constancij sexto. et constancij galli sc̄do
augusti die. xv. Non post multum vero temp̄ Decennius alē ei
frater semetipz strangulauit. Sed neq̄ sic circa rempublicā quig-
cuenit. Nam post paululū apud gallias occidentales siluanē q̄dā
tyrannus est exortus quem duces constancij velociter p̄emerunt. xj.

Porro iudei in dioecesi cesarie palestine resistentes. vicina loca
turbabant et sumentes arma temptabant resultare romanis
Post hec itaq̄ Gallus cesar cum antiochie degeret et exercitu destina-
to eos apprehendit ciuitatemq̄ vastauit. Cūq̄ videret sibi prospe-
gessisse felicitatem nō ferens accessit ad tyrannidem. et non insinuā
imperatorī suam intentionem questorem vocabulo magnū. et Do-
micianum p̄fectum orientis occidit. Ob quam rem constantē in-
dignatus euocauit eum. Qui cum contemnere non valeret. perge-
bat ad principem. Cūq̄ contra insulam flacrouessen venisset. eū
illic constantē p̄cepit interim. Duodecimum.

Post paululū vero tempus Constantī imperator Julianū
galli fratrem cesarem constituens contra barbaros direxit in
gallias. Gallus vero septimo constancij consulatu et suo tercio ita
perimitur. Julianē sequenti consulatu arbitionis et iuliani con-
stituitur cesar die septimo mensis nouembrii. Sozomenus.

Sublatis itaq̄ tyrannis requiem videbat̄ habere constantius
et deserens firmiū veniebat ad seniozem romam illic volens
triumphum de tyrannicis exercere manubijs. Credens aut̄ ea occa-
sione posse vtriusq̄ partis ep̄os in dogmate concordare rursus sino-
dum in italia celebrandam eē constituit. Interea Iulī cum. xv
annis romanam rexisset ec̄q̄q̄ moritur. Cui successit Liberius.

SOCRATES.

Ca.

xij.

SITVR. IN. ANTIQCHIA. Sirie alter. heresi-
 archus emerfit ecus cognomēto sine deo. Is enim eadez que arrius
 sapiebat sed ab arrianis se segregabat. eo qd arriū i sua communiōe
 recepissent qui sicuti predictum est aliud mente gerens aliud voce
 fessus ē. dum terminum sinodi nicene suscipiens subscripsisset volēs
 circumuenire tūc principem ppter ea ergo arrianos etius declinabat
 Erat namq is etius prius hereticus et vehemētissime defendere arrij
 dogma videbat. Eruditus enim aliquantulū Alexandria reuersus
 est et veniens in antiochiam sirie vnde oriundus erat. a leoncio tūc
 antiocheno pontifice diaconus ordinat. Tunc ergo venientes ad se
 disputationibus sophisticis elucebat. Hoc enī faciebat sequēs cathe-
 gorias Aristotelis disputans. et quedam commēta concinnans que
 non sentiebat neq ab eruditis intentionem Aristotelis agnouerat
 Ille namq ppter sophisticas tunc deridentes philosophiam hoc opus
 iuuenibus exercitationis causa conscribens dialecticam sophisticis p
 huiusmodi contentiones opposuit. Contemplatiui aut philosophi
 libros platonis et plotini declarantes. ea que artificiose ab Aristo-
 tele sunt conscripta redarguunt. Sed Ecius contemplatiuum docto-
 rem non habens i cōmendationibus sophisticis perdurauit. Quā-
 obrem nec intelligē potuit quomodo sit ingenita generatio. et que
 admodum quod nascitur coeternū generanti. Parum ergo imbutus
 erat etius et diuinarū literarū ignarus tantūmodo in contentiōibz
 preparatus. Quod etiam quilibet rusticus facere potest. et dum nec
 veteres qui eloquia christiana fuerant interpretati legisset. et asserē-
 bat se multum gaudere libris clementis et affricani. nec non et ori-
 genis cum vtiq fuerint illi viri totius sapientie virtutibus eruditi.
 Fecit igit is epistolas ad imperatorē constantinum et alias quasōā
 contentiones inuoluens et quedam cōmenta conficiens. Quamob-
 rem etiam sine deo vocabat. Et licet eadem que arrius vindicaret
 tūc a suis non valentibz intelligere p perplexionibz silogismotū ei.
 cum eadem que illi saperet putabatur hereticus. et ppter ea corū
 pulsus etiā credebatur ipse ill potius omūicare noluisse. Nactenē enim
 ex illo sūt q tūc qdē etiani nec aut eunomiā vocāt. Posteriore namq
 tpe eunomiā notariē ei eruditus ab eo editiōez ei hereticā diuulga-
 uit. Sz de Eunomiano locis suentētibz explanabim.

Nimici liquidem fidei putantes se tempus inue-
nisse contra defensores eius valde apud principem laborabāt. ut eccl̄is
pellerent omnes qui ab eis videbant eē depositi tanq̄ alterius fidei.
Vel quia viuo constante. imperatori constantio restitissent. ita ut
fuisset pene ad bella prouentū. Præcipue tñ athanasiū accusabant. q̄
inuidie nimietate neq̄ constante viuo et constantio cum se diligere
profitebant. ab eius molestia recedebant. Sed antiochia congregati
narcissus cilex. theodorus tachie. et theognius nicenus. patrophil^{us}
scitopoleos. minophātis ephesus et alij circa triginta scripserūt oēs
vniuersis ep̄is. q̄ cont̄ sanctiones eccl̄asticas alexandriam athana-
sius remeasset nec in concilio sine culpa fuisset inuent^{us}. Et videbāt
ut neq̄ cōmunicarēt ei neq̄ scripta dirigerēt. sed georgio qui ab eis
fuerat ordinatus. Verū athanasio nullus hinc sermo fuit. xv.

Sicut deuicto magnencio. cum solus constanti^{us} romanorū tenuis-
set imperiū omni studio laborabat. ut occidentales ep̄i consentirent
eis. qui consubstantialitatem esse patri filiiū denegabant. Et hoc faciebat
nolens a primordio aperte vim facere. sed eis callide suadere. ut in
decreto contra athanasiū ab orientalibus ep̄is habito consentirent.
Sperabat enim q̄ si cōmuni decreto damnare^t athanasius facilius
suam volūtatē in religione compleret. Socrates.

Nunc igitur in italiam conuenerūt ep̄i orientalium nō multi
quōz plurimos eorū aut senedus aut itineris lōgitudō prohibu-
it. Occidentaliū vō plus q̄ trecēti petentes ut præcepto principis con-
ciliū mediolani celebrare^t. Vbi cōuenientes orientales añ oīa cont̄
athanasiū decretū fieri cōmuni^{ter} poscebant ut hoc factō penit^{er} ei adi-
tus alexandriæ clauderē. Quod dum sensissent paulinus gallicane.
treuerens. diomihus albe metropolis italorū et eusebius vercellensis
ep̄is. Quia ad destructionem fidei orientalis ep̄is contra
athanasium agere molirentur. Surgentes magna voce
clamabant colū et circumuentionem p̄ ea que gerebantur christiani-
tatis dogmatibus irrogari. Non enim veras contra athanasium
culpas dicebant cum ad retractationem fidei talia probarentur in-
uenta. illis ergo talia proclamantibus conciliū tūc soluit ep̄os.

THEODORICVS

DEPOSITO siquidem athanasio aliam heretice fidei exponere voluerunt doctrinam, S; neutrum horum perducipotuit ad effectum. cum presente principe clamaret. quia iniuste agebatur et impie, Quo facto et ipis eccijs sunt expulsi et in ultimis terre finibus habitare precepti. Quod rursus mirabilis athanasius h' modo in illa satisfactione conscribit. Quis tantum poterit memorare quantum illi gesserunt. Tunc ecclesijs pacem habentibus et populis per collectas oratibus, Pontifex quide romane urbis liberius et paulinus galliarum metropolitanus eps. et dionisius italus. lucifer metropolitanus insularu sardinie. et eusebius ex italia omnes epi. boni et predicatoris veritatis arripiuntur. et traduntur exilio nullam hntes culpam nisi quia in arrianam noluerunt consentire vesaniam. neq; in calumnias subscripserunt nostri. De maximo aut et optimo sine et vere confessore Ohio. etiam loqui edo supfluum. omnibus enim notum est qui etiam hunc exilio deportari fecerunt, Non enim ignobilis. sed cunctis noscitur esse notissim. Cui nang; non p'fuit sinodo. Aut recte loquens non satisfecit vniuersis. Que ecclia hui? patrocini memoriam non habet. Quis aliquando dolens cum veniret ad eum no remeauit sanus. Quis indigens cum petisset non meruit quod poposcit. Et tn cont hunc talia presumpserunt. quia impietatis eorum molimina cognoscens noluit p'ra subscriptione firmare.

Socrates.

Situr imperator illos quidem mittit in exiliu, Generale vero concilium fieri cogitabat. quatenus omnes orientales episcopos venienter ad occidentem si posset concordare efficeret, Quod cum prop' itineris spacia difficile videret duplicem tractauit sinodum celebrari. ut in arimino quidem itali qui tunc aderant conuenirent. orientales aut in nicomedia bithinie ciuitate. Hoc ergo imperatore tractate effectus non cuenit ut voluit. Ne vtru enim concilium sibimet concordauit sed vtrung; diuisum est nam. neq; arimino conuenientes alterutris inter se consonare potuerunt. et orientales in seleucia isaurie congregati aliud scisma sunt passi Quod suo loco narrabitur.

THEODORICVS. Ca. xvj.

Quo siquidem liberij p̄ omnia famosissimi habitum pro veri-
tate dialogū contra constanciū volo referre . quō a fidelibus
illius temporis est conscriptus . Is enim post iuliū siluestri successore
romanam gubernauit ecclesiam .

Disputatio constancij impatoris et liberij romani pontificis .

CONSTANCIVS . IMPERATOR . dixit
Nos eo q̄ christianus sis et episcopus nostre ciuitatis dignū
hoc iudicauimus . ut euocantes te moneremus ; quatenus cōmuni-
onem scelestissimi athanasij . ut ineffabili supbia detenti abnegare
non differas . Hoc enī terrarū . orbis pene fieri comprobauit . et sino-
dalis sententiā alicnum ecclesiastica cōmunionē decreuit . Liberij
ēps dixit . O impator ; iudicia eccl̄astica decet cum maxima p̄ferri
iusticiā . Quapropter si uideretur pietati tue disceptationem iube con-
stitui et si apparuerit athanasius condemnatione dignus . tūc scōm
ecclesiastice censequentie formam p̄ferat in eū digna sententiā . Nō
enim possibile est condemnare virū de quo nihil examinatum est .

Constancius impator dixit . Vniuersus mundus adiudicauit
eius fauora ; s̄ ille sicut ab initio tempus illud . Libertus ēps
dixit . Quicunq; subscriperūt non ipsi uiderūt que gesta sunt . sed
p̄pter gloriam et timorē . et ne a te contumelias paterent acquieuerūt

Imperator dixit . Quid est gloria et timor et contumelie ; Li-
berij dixit . Quicunq; gloriam dei non diligunt . tua magis dona
preponunt . Quem ergo isti non uiderunt . non examinantes ad-
iudicauerunt quod ē christianitati alienum . Imperator dixit . In
facie utiq; condemnatus est . in concilio contra eum pariter decreue-
runt omnes totius orbis episcopi . Liberij dixit nunq̄ ī presen-
tia sui homo ille adiudicatus est . Quicunq; enim tunc conuenien-
tes condemnauerunt eum . discedente athanasio a iudicio sententiā
protulerunt . Eusebius eunuchus dixit . In niceno concilio alienū
a catholica fide p̄bat̄ ē . Liberij dixit . quiq; soli iudicauerūt ex his
qui cum eo nauigio uenerunt ad mareote . quos miserunt ad acu-
sationem eius . ut contra eum gesta conficerēt . Horum itaq; qui de-
stinati sunt . Duo sunt mortui theodoros et theognius reliqui uero
tres uiuunt hoc est maris . valens et vsacius ab his qui missi sūt
sardice . Propter hanc causam sinodus celebrata est . Qui in sinodo

60
libellos obtulerunt. veniã postulãtes. quõ in mareote p calumniam
ex vna parte contra athanasium gesta confecerunt, Libellos eorũ nec
pre manibus habemus. Cui horum nos credẽ et cõmunicare con-
uenit imperator: & His qui eũ primitus damnauerunt. et veniam
postea poposcerunt. an eis qui adhuc hec accusare contendunt &
Episcopus dixit. O imperator non fidei causa hodie neq;
iudiciorum eccl̃asticorũ bmonem facit. s; ut apud senatores in roma-
na constitutos vrb̃e gloriatur quasi supauerit principem. Impa-
tor ad liberium dixit. Subuersor es totius orbis. quõ tu solus homi-
nem vindicas nefandissimum. et orbis terrarum pacẽ eccl̃e q; dis-
soluis. Liborius dixit. Non ego solus doleo quõ fidei causa minuitur
Nam et antiquitus tres soli reperti sunt resistentes p̃cepto regis,
Eusebius eunuchus dixit. Imperatorẽ nr̃m nabuchodonosor fecisti &
Liberius dixit. Non. S; q; ita irrationabiliter adiudicandus est
homo qui non est examinatus. Nec ergo peto. primitus generalem
proferri subscriptionem confirmantem fidem in nicea p̃latam. ut
ita reuocatis ab exilio fr̃ibus nostris. et in locis p̃p̃is restitutis si hi
qui turbationes pariũt in eccl̃ijs visi fuerint ap̃lice fidei cõsentire,
Tunc apud alexandriam conuenientes omnes. vbi et accusatus et
accusatores sũt et defensores eorũ. et examinata causa possum; p̃ferre
sentenciã. Episcopus dixit. Sed census publicus non suf-
ficit subuectioni episcoporũ. Liborius dixit. Eccl̃astice cause publico
censu non egent. Eccl̃ie namq; sufficiunt vsq; ad mare p̃ducere suos
episcopos. Imperator dixit. Quam dudum episcopi dederunt
formã. solui nõ potest. Plurimorũ namq; ep̃orũ debet valẽ sentẽcia. Tu
solus es q; amicicias illi; scelerati defendis. Liborius dixit. Imperator
nunq; audiui m; absente accusatore iudicem accusati scelera profer-
re. Nec ut p̃p̃a vident; odia. Imperator dixit. Oibus equidem no-
cuit in communionẽ. nulli tamen ita sicut mihi. Cui dum nõ suf-
ficeret interitus fratris mei maioris. neq; beate memorie constantẽ
cessauit in meis inimicijs frequentem impellere nisi maiori man-
suetudine nos detenti impellentis momẽta temperassemus. Nulla
itag mihi victoria ẽ namq; contro magnenciũ vel siluanũ. nisi illũ
scelẽstũ ab eccl̃asticis rebus expulero. Liborius dixit. Noli per ep̃os
vindicare tuas inimiciãs. Man; enim eccl̃asticorũ ad sanctificandũ

vacare debet. Quapropter si tibi videtur iube euocari ad loca propria
sacerdotes et si concordēs apparuerint ei quem nos in pñti defendi-
mus. hinc fide orthodoxam in nicena synodo constitutam. tunc ueni-
entes prouidebunt pro mundi pace. et homo qui non peccauit. non
reprobetur iniuste. Imperator dixit. Vnum est quod decreuimus
Nolo enim te amplectentem ecclesiasticam comunionem. rome denuo
destinare. et propter discordiam pacis subscribes. romam reuere.
Liberius dixit. Rome iam fratribus ualedixi. Maiores enim sunt ecclia-
stice sanctiones quam romane habitatio ciuitatis. Imperator dixit.
Ergo trium dierum spacium ad deliberationem habens. Si vis subscribere
romam reuere aut certe cogita. in quem vis deportari locum.
Liberius dixit. Spacium trium dierum. rationem nequaquam potest mu-
tare. Quapropter ubi vis dirige me. Imperator aut post duos di-
es examinato liberio et nequaquam a suo proposito reuocato. iussit eum in
beriam trachie exilio deportari. Egrediēte aut liberio impator ad ex-
pensas quingentos solidos ei destinauit. Tunc liberius deferenti
dixit. Vade da eos impatori. Opus enim habet suis militibus ero-
gare. Similiter et augusta tantos ei direxit. Liberius dixit. Redde
hec impatori opus enim habet ad expensas militum suorum. Si autem
impator hec non opus habet. det eos auxencio et epicteto. Illi enim
opus hec habet. Dum quod ab eis nihil accepisset eusebius eunuchus
obtulit ei alios solidos. Cui liberius ait. Totius orbis ecclesias desola-
sti. et tanquam dānato mihi hec affers. Vade prius et imbucere ut sis
christianus. His ita gestis post tres dies nihil accipiens missus est in exilium.

Veritatis itaque persequutor et victor. trachiam sicut iussu xvij
fuerat usque puenit. Duobusque transactis annis. constancius
rome venit. Procerum vero senatorumque coniuges rogabant viros
suos ut constancio supplicarent quatenus pastorem gregibus restitu-
eret. Liebant enim quia nisi flecteret animum principis eos ipse re-
linqueret ad pastorem illum maximum perperaret. At illi dixerunt. Nos
furorem principis formidamus nec forte aliquam veniam permeremur
Sed vobis inquit magis parcat rogantibus forsitan et unum alteri
fiet Aut preces suscipit aut si flecti nequiuit sine aliqua iniuria vos
dimittet. Hoc consilium mulieres ille laudibus maximis proferende
percipientes. cum ornatu solito adierunt imperatorem. quatenus ex

veste sublimi insignes eas ac nobiles arbitrat. reuerentiā eis habēt
 et parceret, Adcuntes enim principem tali voce clamabant. Misere
 tante ciuitatis pastoris prouidentiam non habētis que lupoz patet
 insidijs. At ille respondit. Non egere pastore alio ciuitatē magnū
 eē nang pontificem qui eoz curam habet. Post nang liberiū quidā
 diaconus eius noīe felix fuerat ordinatus. Is expositam in nicea fi:
 dem inconcussa seruauit. h̄ corruptoribz ei sine discretionē commu:
 nicabat. Nullus habitantium rome in basilicam ingressus est. cū
 ille intus astaret. Hoc aut etiam matrone ille imperatori dixerunt,
 Qua gratia flexus precepit inter omnes egregiū reuocari. ut v̄qz
 eccliam gubernaret omuniē. His ergo literis ī circensi spectaculo
 relectis populus clamabat iustam esse principis sententiam. ut sic
 duplici coloribus diuisi sūt spectatores sic oporteret alterum his al:
 terum alijs presidere. Cum ergo primitus principis literis sic fauis:
 sent postea commoti omuni voce clamauerunt. Vnus deus vnus
 christus vnus eps. Ipsas enim voces et ego iustū ponere iudicauī,
 Post has v̄o x̄po amabilis populi pias et iusticia exornatas voogy
 sanctissimus quidem liberiū ē reuersus. Felix aut recedēs hitauit
 aliam ciuitatem.

SOCRATES.

A tempestate Leoncio moriente qui hereticum eccliam diaco:
 num ordinauerat eudoxius germanicie episcopz que est ciuitas sy:
 rie cum eēt tunc rome presens. finxit sibi causam necessitatis incum:
 bere. Et imperatori callide locutus quasi ciuitas germanicior. eius
 prouidentia atqz custodia indigeret. petijt ut remearet ad propria.
 Quem princeps nihil prospiciens abire dimisit. At ille cubiculari:
 os cooperatores habēs relicta ciuitate sua antiocenū vsurpauit ep̄a
 tum fouere nang studebat etiam. Ob quam rem misus est concili:
 um facere sacerdotum et ordinationem ei restituere diaconatus. qd
 nequaquam gestum est. eo qd magis valeret odium contra etiam
 qd eudoxij desiderium. Et de his quidem nosse tantū sufficiat.

.Decimumnonum.

HORVON. ISITVR. QVI. ARIMINO:
 uenerunt oriētales ea que atbanasio gesta sunt. taciturnitati

tradentes ad consiliū se occurrisse dicebāt. Quorū studio cohererebant
visacius et valens qui ab initio quidem arrianū dogma tenuerant
In medio autē concilio omoulianis cōsenserant. dato libello romano
pontifici sicut iā dictū ē. Isti namq; semper ad partes p̄ tempore va-
lentiū declinabant. Quorū adiutores erant Germinus Auxencius
Dimophilus et Saius. Dum ergo in concilio presentū alter aliud
p̄ponere conaret. tūc visacius et valens dicebant. Omnia q̄ de fide
dicta sūt debere suspēdi. et suscipiendam nouellā expositionē quam
paulo añ firmio oueniētes eviderant. Nec dicentes et cartulam p̄e-
mambus habētes legi fecerūt s̄m expositionē fidei firmio prolata. Quam
ibi quidē sicuti p̄dixi celauerūt. arimino autē ostēsa ē cuius
exēplar hoc est. Exposita fide presente dño nostro estacio cōsulatu
eusebij et hypacij firmio xj. kal. Junias.

Quod Redimus in vnū et verū deū patrē omnipotētem. creatorem
et opificem omniū. Et in vnū vnigenitū filiū dei añ oīa sc̄la
et añ omne principiū. et añ omne q̄ opinari potest tempus. añ oēs
perceptibilem opinionē. natū impassibiliter ex deo per quem et sc̄la
perfecta et oīa facta sūt. Natū autē vnigenitū solū ex solo de patre.
Deum ex deo simili generanti patri s̄m scriptas. Cuius generationē
nullus nouit nisi solus qui genuit eum pater. Nunc nouim⁹ vni-
genitū eīdē filiū nutu paterno uenisse de celis ad destructionē peccati.
Et natū ex Maria uirgine. et cū discipulis cōsūtū et omnem com-
plesse dispensationem s̄m patnā uolūtatem. crucifixū et mortuū. et
ad inferos descendisse. et qui ibi erant dispensasse. Quem ianitores
uidentes et pauentes et die tertia resurrexisse et cū discipulis cōsū-
tum et quadragita diebus expletis in celos ascendisse. et sedere a dex-
tris patris. et uenturū nouissima die in gloria patris ad reddendū
unicuiq; s̄m opa sua. Et in sp̄m sanctū quem vnigenit⁹ dei filius
hic filius christus mittere compromisit generi hominū cōsolatorem.
s̄m q̄ scriptū ē: Vado ad patrem meū et rogabo eū et aliū cōsolatorem
mitteret uobis sp̄m ueritatis. Ille ex meo accipiet et docebit et
cōmemorabit uob oīa. Nomen uō substantie eo q̄ simpliciter a pa-
tribus positū apl̄is ignoret et scandalū faciat. Et quia nec scrip̄e
hoc cōtinēt placuit abrogari et omnino nullam memoriā substan-
tie ī deo eē de cetero eo q̄ diuine scrip̄e nusquam de patris substantie

filijsq; meminerint. Similem vero dicim? filiū patri p oīa sicuti san-
 cte scripture dicunt et edocēt, His itaq; lectis consurgentes quibz
 hec displicebant aiunt, Non fide agentes huc venimus, Integra nā
 q; seruam? que percepimus ab initio. sed magis ut siqua circa hec
 nouitas sit omnino prohibeam?, Si hec ergo que lecta sunt nullam
 faciunt nouitatem apta iam anathematizate heresim arrianā. sicut
 et alias hereses regula ecclie tanq; blasphemias abiecit. Quia enī
 blasphemū arrij dogma turbas ecclie. que etiā nec fuit atq; sediciōgy
 toto orbi terrarū valde notissimū est. Nec ergo ppositio dum ab Vr-
 sacio et valente et reliquis suscepta non fuisset ad plenū s diuisit ec-
 clesiam. Alij nang; hio q; arimino lecta sunt consenserunt alij s ni-
 cenam denuo roborauerūt fidem. Deriserunt aut conscriptionem
 illi? lectiōis et maxime athanasius alexandrine ciuitatis eps ī epl'a
 quā suis familiaribus destinauit. Quam qui legit inueniet q; forti-
 tudine sit plena, *Theodoricus,*

Dicebant enim arriani conueniētes arimino. volētes hesperijs
 suadere simplicibus. quia non oportet ppē duo verba q; nec
 inuenirentur ascripta separari corpus ecclie s; similem p omnia
 pfiteri filiū genitori substātie vero tacere nomen. Sed fallaciam
 sentientes horum omouiani pontifices eos abdicauerunt, Ipsi vero
 literis insinuauerunt impatori ppam volūtatem dicentes. filios se
 esse patrum niceni concilij pariter et heredes, *Socrates*

Hoc tamen sciendum. quomodo sinodus quidem vrsacium et
 et valentem auxenciu et germiniū gaiū et dimophilum eorū
 q; socios condemnauit arrianū dogma anathematizare fugiētes s; q;
 propter hanc damnationem indignati ad principem celerit uenerūt
 portantes lectam in concilio fidem, *Theodoricus,*

Hertius autē integrā fidei regulā eorum epl'a ad constantū
 scripta monstrauit. Cuius verba hec sunt.

**EPISTOLA ARIMINENSIS CONCILII
 AD CONSTANCIAM DESTINATA.**

Diuina iussione et pcepto pietatis tue olim dogma: xix:
 tizata confidim?. In ariminū nang; ex vniūsis occidentalibz
 ciuitatibus omnes epi simul conuenim? ut et fides catholica cogno-
 sceretur ecclie. et qui contraria sapiūt panderentur. Multum nāq;

disceptantibus nobis. Inuenimus optimū esse statutā fidem antiquit̄
permanere quam etiam p̄p̄bete euangelia nec non apl̄i. p̄ hiesū xp̄z
dominū nostrū predicasse noscunt̄ qui et tui regni p̄cedor̄ tue q̄ sa
lutis auxiliator̄ ē. quaten̄ hanc tenentes custodiam̄ et custodiēt̄
ad finē vsq̄ seruem̄. Incongruū enim nefandū q̄ videt̄ ex his que
recte iuste q̄ definita sūt aliq̄d p̄mutare id ē hoz̄ que nicea cōmuni
ter cū gloriosissimo cōstantino tuo patre et impatore deliberata atq̄
defixa sunt. Quoz̄ doctrina atq̄ sensus discurrit et predicatus ē in
omniū hominū auditus et mentes. Nec fides sola arrianā heresim
expugnauit et perdidit per quam in illa sola sed etiam relique here
ses sunt damnate. Cui vere addere quicq̄ incautū ē et auferre picu
losum. Et siquem hoz̄ alterū fiat erit inimicis facultas agendi que
volunt. Quapropt̄ Ursacius et Valens quoz̄ participes et cōcord̄
arriani dogmatis erant a nr̄a sūt cōmuniōne segregati. Quam ut
reciperent cognoscētes delicta quib̄ peccauerūt penitentiam atq̄ ve
niam poscebant et scripta eoz̄ hec ita se habere testant̄ p̄ que criminū
venā cōsecuti sunt. Erat enim temp̄ quo hec gesta noscunt̄ q̄ me
diolano sinod̄ celebrata est presentib̄ eccl̄ie romane p̄l̄b̄is. Cogno
scentes simul etiam post mortem dignissime memorie nominandi
constantini cum omni integritate et examinatione cōscriptam expo
suisse fidem. Qui cū ab hac luce baptismate percepto discesserit
et ad premia debite pacis abierit. incongruū eē iudicam̄ post illū
aliquid nouitatis admittere tantos q̄ sanctos ep̄os cōfessores et mar
tires et h̄ dogmatis cōscriptores inuentores q̄ despiciere. qui sc̄m
antiquam eccl̄ie sanctionem p̄ oīa sapuisse noscuntur. Quoz̄ fidē de
in tempora imperij tui transmisit per dominū nostrū hiesum xp̄m
per quem tibi imperiū tale cōcessū est ut etiam nostri orbis termino
obtineres. Rursus ergo infelices isti et sapiētia vilissimi p̄sūptōe
nefaria impie cogitationis predicator̄ semetip̄os annunciarunt et
veritatis terminū mutare contendunt. Dum enim sc̄m tuū prece
ptū concilij iura celebrarent illi conciliū sue fallaciū nudauerūt. Ni
tebant̄ enī calliditate quadam atq̄ sedicione aliquid nouitatis in
ferre. Huīmodi enim malicie captos inuenim̄ germanū quendam
et auxenciū atq̄ gaiū heresim contētionemq̄ faciētes quoz̄ doctrina
vana quidē existens vniuersam molē blasphemioz̄ transcende com

probat, Qui cum viderent nos neq; sue volūtatīs eē concordēs hoz
 que male sape videbant a nro se osilio mutauerūt ut quasi aliud
 conscribere viderent, Erat vero tempus breue qđ etiā eoz aperuit vo
 luntates, Sed ut non semp ecclesiastice cause in easdē incurrant cō
 cussiones. nā turba atq; sedicio repetita vniūsa confundit. firmum
 nobis visū est. ut que dudū decreta sunt. legaliter immutabiliter q;
 seruentur. Perditos aut viros a nostra cōmuniōe secreuim? Qua
 causa legatos ad tuā mansuetudinē misim? concilij sententiā p no
 stram denūciātos epistolā. Legatis aut p oīb; ista precepim? ut ve
 ritatem affirmēt ex paucis et iustis rationib; exponentes qui etiam
 tuā religionem instruunt. quōz non sic ait. Vrsacius atq; Valens
 erit pax siquid iustarū sanctionū fuerit immutatū. Quomodo enī
 pax esse credenda ē apud eos qui pacis iura subuertunt? Contē
 tio enim et sedicio p hec inter reliquas ciuitates ecclesiam romanam
 potius oriet. Quapropt; tue mansuetudini supplicam? ut placidius
 auribus nostros legatos et oculo tranquillo respicias neq; ad iniu
 riam defūctoz noui aliquid immutari pmittas sed permanere nos
 sinas in his que a progenitoribus definita atq; sancita sūt Quippe
 quos oīa cum deliberatione cū scientia et spiritu sancto celebrasse cō
 fidim? ea enim que ab illis nec innouantē credentib; quidē incredu
 litatem inferunt nō credentib; vero credulitatem. Supplicam? itaq;
 ut p̄cipias eos qui per diuersa loca detinent quos et etatis grauas
 men et angustia paupertatis affligit ad p̄pria remeare. ne desolate
 sublatis ep̄is videant ecclie p̄manere. Super hec aut etiā rogam? ut
 nihil his que iā terminata sūt aut addat̄ aut adimet̄. sed oīa inui
 olata permaneāt que et a pietate tui patris ut tuis quoq; temporib;
 sunt cōseruata neq; de cetero nos fatigari et a p̄p̄ijs parrochijs alie
 nos esse permittas. quaten? ep̄i cū p̄p̄o p̄plo in pace orare et diuino
 cultui vacare possint supplicantes deo pro pace tui imperij pariter et
 salutis quam tibi diuinitas in p̄petuū largiat̄. Nostri vero legati
 ep̄oz subscriptiōe et noīa deferunt. qui etiam lectiōe diuine scripte
 religionem tuam poterūt edocere.

Hec itaq; synodus scripsit et p ep̄os destinauit, Vrsacius autē
 et Valens eoz p̄ueniētes aduentū derogauerunt osilio ostē
 tentes impatori expositionem fidei quam portabant. Imperator

arriano dogmati fauēs indignat̄ adūsus sinodū et visaciū ac valē-
tem potius honorauit. Quamobrem q̄ concilio fuerant destinauit
tardauerūt . non valentes impetrare responsū. Sero tñ ad sinodū
constancius per pñtes ep̄os h̄modi scripta direxit.

Epistola imperatoris constancij ad ariminense conciliū .

Constancius victor ac triumphator augustus vniuersis ep̄isco-
pis arimino congregatis, Semp̄ equidē et p̄ oīb̄ cogitare
nos de sacra et adorāda lege . non ignorat vestra benignitas . Nunc
aut̄ viginti quos vestra sapiētia destinauit ep̄os legationis sue cau-
sam interim videre nequiuim⁹ . cū sit nobis necessariū circa barba-
ros iter et sicut nostis decet aīo puro ab omni cogitatiōe vtilitatem
diuine legis examinare , Iussim⁹ ergo ep̄os in adrianopoli nostrā
sustine regressiōē ut cū respublica fuerit bñ disposita tūc que gesse-
runt auisire possim⁹ . Vestre ergo sanctitati nō videat̄ onerosū eorū
expectare regressū ut dū redeūt . nostrū vobis referentes responsū
perducere possitis ad terminū que ec̄cie catholice vtilia eē noscunt̄ .
Has literas suscipiētes ep̄i talia denuo rescripserūt .

LEpistola ariminensis concilij ad imperatōrē cōstātiū destinata,
Iteras clemētie tue suscepim⁹ dñe deo amabilis imperator . que
bus continet , Quia propter necessitatem publicam s̄ interim non
potuistis nostros vros legatos . Nos q̄ iubetis vt eorū sustineam⁹ ad-
uentū donec que a nobis decreta sūt . et nostris progenitoribus con-
sonare noscunt̄ ab eis pietas vestra cognoscat . Quamobrem et nec
per has literas profitemi atq̄ firmam⁹ nequaquā nos a p̄posito nro re-
cedere . Hoc enī etiā nostris legatis iniunxim⁹ . Supplicam⁹ igit̄
ut aīo tranquillo et presentes nostre mediocritatis literas relegi iu-
beas . et illa que p̄ legatos mandauim⁹ libētē accipias . Illud itaq̄
nobiscū considerare tua mansuetudo debet . quāta sit modo tristitia
quant⁹q̄ meror ut beatissimis temporib̄ tuis tante ec̄cie priuate vi-
deant̄ ep̄is . Et p̄pterea rursus tuam clementiam deprecam⁹ . dñe deo
amabilis imperator . ut ante asperitatē hiemis . si tñ v̄re placet pietati
nos ad nras ec̄cias remeare precipias : Quaten⁹ etiā nec possumus
omnipotenti deo et dño saluatori nostro xp̄o filio v̄nigenito pro tuo
impio sollēnes celebrare cū populo laudes . Vice simū quartum .

72
SOZOMENVS.
Vn hec scripſissent et modicū sustinuiſſent tempꝛ. Impatore nullū donāte responſū ad ciuitates ppas recesserūt. Princeps autē cū priꝛ contēderet arrianā sectam p ecclias seminare. occasio nē iniurie sue illoꝝ habuit discessionē dicēs se cōtemptū eo qꝛ pꝛet iussi- onem eius conciliū viderēt eē solutū, Quaproptꝛ vsacio et his qui circa eū permissio nē dedit contra ecclesias agendi fiducialiter qdꝫqꝛ eis placuisset. Explanationem vero lecte in arimino fidei iussit per ecclesias destinari: Precipiēs ut nolētes in ea subscribere pellerentꝛ ec- clesijs ut in eozꝛ locis alij subrogarentꝛ ep̄i.

SO C R A T E S
Macius autē eiꝛqꝛ consentanei ab italia discedētes venerunt ad ciuitatē trachie noīe nicena, Quo breui tempore commo- zantes aliud fecere conciliū. et lectam ī arimino expositōez fidei. gꝛco interpretantes eloquio publicatā confirmauerūt et postea diuulga- bant eam fidem que ab vniūſali cōcilio et dicta erat et edita nicena, Vt similitudo nē nominis niceni simpliciores hac subreptione decipēt. Putabant enī in nicena bithinie dictatā eē fidē. Sed nihil profuit eis tale commentū, Post paululū nangꝛ confusi atqꝛ derisi sunt.

SO Z O M E N V S
Nterea sentiens atbanasius sibi insidias preparari nequaꝛqꝛ ad im- peratoꝛē venire presumpſit. negꝛ hoc vtile iudicauit sed electos ex egi- pto quinqꝛ ep̄os. inter quos serapionē themunenſem virū precipua vita. sanctū et ad loquendū valde copiosū. mittit ad principē tūc in occidēte degentē, Cum quibꝛ etiā tres presbiteros per quos sibi pla- caret imperatoꝛē. Et pro derogationibꝛ satisfacerēt inimicoꝝ atqꝛ face- rent que ei vel ecclijs expedirēt. Quibus nauigantiꝛ paulo post li- tere venerūt imperatoꝛis euocantes eū. Ob quā rem et atbanasius et populus est turbatꝛ Cum negꝛ heretico imperatoꝛi obedire cautū eēt negꝛ reluctari sine periculo Verūtm̄ ire distulit et literarū portitor sine effectu reuersus est. Supueniēte autē estate veniēs aliꝛ ab impa- toꝛe missus cum prouincie iudicibꝛ cogebāt eū derogꝛ idē nimis erat infestus, Porro populū paratū vidēs ad bellū: etiam iste reuersus est. Non multo post tempore congregantꝛ ex egipto et libia legiones

Et cū nunciatum fuisset celari athanasium in ecclesia que vocatur theone. assumēs milites dux eorū et hilariū ab impatore denuo destinatum inopinate fractis ianuis ī ecclesiā introiuit. et vbiq; req̄rēs athanasium nō inuenit. Dicūt enī q̄ sepius diuino nuncio multa fuerat pericula sicut etiā deo prouidente hoc discrimē euasit.

Sozomenus

E his et huiusmodi factis ei a deo pronūciatis a paganis et hereticis appellabatur magus. Sermo nāq; fert eo q̄ aliquñ eo p̄cedente per ciuitatem. contigit a voluntate corniculariā clamitare. Quo facto astans multitudo paganorū veluti mago derogantes petebant ut eis aperiret quid comicula illa significaret. Ille vero fert silentio dixisse subridens Cras latina lingua dies ventura significatur. Hoc ergo clamans. tristem vobis in crastino significat diem p̄ imperatoris romani iussionem. Et ita contigit ut athanasij sermo licet derisus fuerit. venerit ad effectū. Altera namq; die principis litere venerūt ad iudices iubētes vt pagani sua ingredi nō permitterentur ad templa. neq; sollēnes superstitiones festiuitatesq; celebrarent. Tunc ergo festiuitas eorū venerabilis q̄ destructa est. xxviii.

Vm igitur frequenter sicuti dictū est Athanasius picula declinasset clerus et populus ei fauēs tenebat ecclesias. donec prefectus egipti et dux militum eiciētib; eos et fauentibus georgio eas conderent. Qui non multo post venit et ecclesias suo iure possedit. Qui dum p̄ter schema et mores sacerdotij violētus existeret. et maxime circa athanasij laudatores. Quibus vniq; vincula et plagas viris ac feminis velut tyrannus inferebat. sed ira accensus populus pene p̄merat eum. nisi vix ereptus fugisset ad principem. Quo facto rursus sequaces athanasij ecclias multo tempore tenuerūt. Quasi iterū veniens dux egipti. georgij noscūt tradidisse fautorib;. Post hec autē exceptore principis veniente. multi alexandrinorum supplicio traditi sūt. Post quem etiam ipse georgius terribilioz supuenit et priori tempore magis odibilis. tanq̄ qui mouerit principem ad multorum necem. Cui utiq; derogabant egiptij monachi quorum gloriam multitudo vniuersa sequebatur. et vera eorum testimonia iudicabat quia summe philosophie virtute degebant.

T H E O D O R I C V S

Via igitur expositam fidem i nicea trachie omnes accusabāt
 milites veritatis et precipue habitantes hesperiā testantē litere
 ab eis ad illiricum destinate, Quarū literarum auctor fuit eps ecclie
 romane Damasus qui post Liberius pontificatus iura susceperat.
 multis virtutum ornat⁹ insignib⁹. habuitq; i his literis nonagita
 consortes ex italia atq; gallijs in romana vbe cōueniētes, Quorū
 noia ppter multitudinem ponere distuli. Text⁹ aut eplē tal⁹ ē

Damasus et Valerian⁹ et ceteri epi dilectissimis fratrib⁹. xxix.
 in illirico constitutis epis in domino salutem. Credimus
 sanctam fidem vřā in apostolorū eruditione fundatam hanc tenere
 et hanc populis vniuersis exponere que videlicet a constitutis patrū
 nulla ratione dissensit. Per quos iustū est ceteros erudiri. Sed relati
 one gallicanorum et venetiariū fratrum quosdam heresib⁹ fauere co
 gnouim⁹. Quod malū non solū cauere debēt epi s; sed etiam reluclari
 cōtra ea que gesta sūt imperitiā aut simplicitate quorundā. p̄uis
 interpretatiōib⁹ receptorū. Varijs ergo doctrinis nō decet labefactari
 s; magis patrum nřorū roborari sententiā. Auxenciū igit mediolani
 precipue in hac causa dānatum eē scriptū est. Vnde iustum est oēs
 in vniuerso romanorū orbe doctores legis ea que legis sūt sape. et nō
 fidem doctrinis varijs maculare. Itaq; tum primū hēticorum ce
 pissent nequicia pullulare sicut etiam nec blasphemia nefandorū pa
 ter arrianorū tunc p̄res nři trecenti decē et octo electi. habito tractatu
 in vbe nicea hunc murū firmissimū contra arma diabolica statu
 erunt. et hoc remedio venena mortifera sūt depulsa ut pater et filius
 vnius diuinitatis vnius virtutis vnius magnitudinis debeat cre
 di vnius q; essentie siue substantie simul et spiritus sanctus. Aliter
 vero sapientes alienos eē a nřa communione iudicauerūt. Quem
 terminū salutarem. adorabilem q; deliberatiōez. corrūpere quidam
 alijs cogitatiōib⁹ atq; temerare voluerūt. Sed in ip̄o p̄ncipio ab hi
 ip̄is qui in arimino renouare aut tractare compellebantur vsq; ad
 hoc causa correctā est ut cōfiterent̄ alia sibi circūuentiōe subreptum.
 aut certe quia non intellexerūt patrum sentencie in nicea consti
 tute hoc eē contrariū. Neq; enī preiudiciū aliqđ fieri potuit p̄ nume
 rum arimino congregatum qñ constat neq; romanū ep̄m. cui⁹ añ
 omnia decebat eos exspectare decretū neq; vicenciū. qui tātis annis

episcopatum inuiolabiliter custodiunt . neq; alios talibus prebuisse
consensum . maxime dum sicut predictum est istipri qui per conuentioꝝ
declinasse videbant . ipi denuo utentes meliori consilio . hec sibi di-
spliceri testati sunt . Perspicit itaq; vestra salubritas hanc solam fide
que nicea apostoloru auctoritate fundata est : esse ppetua firmitate
seruandam . Et simul orientales hoc facere nobiscum . qui se carbo-
licos esse cognoscunt occidentales etiam gloriari . Credimꝰ aut
languentes in isto conamine non tarde vestra separados esse com-
munionem . et ab eis episcopatus nomen auferri . quatenꝰ populi eo-
rum liberati errore respirent . Nullo enim modo a deceptioe poterant
corrigere populum qui deceptiois laqueo detinetur . Concordet igit
cum omnibus dei sacerdotibus etiam caritatis vestre sententia . in q
vos firmos existere iudicamꝰ . Sic ergo etiam nos vobiscu recte cre-
dere debemus . vꝛe nos caritatis letificate reciprocis . Valete vos
fratres carissimi . Sed et maximus Athanasius in epistola qua
scripsit ad Affros taliter de ariminensi concilio disputauit . xxx .
S Is itaq; prolatis quis recipiat eos qui Ariminense aut aliud
concilium preter nicenum noiare presumunt & Aut quis non
habeat odiosos eos qui respuunt quidem constituta patrum . et ea que
nuper arimino contentiose atq; violenter composita sunt preponunt &
Quis iste concordabit homibꝰ . neq; ppa recipientibꝰ & Nam i suis
decem et amplius sicut predicti concilijs alio tempore aliud conscribē-
tes manifesti sunt qa singula eoz accusare noscuntur . et hoc patiuntur
quod tunc iudei proditores perpessi sunt . Nam sicut illi relinquentes
solum fontem aque viue lacus habimet foderunt qui aquam continere
non possunt . Quod scriptum est apud hieremiam pphetam sic et isti
reluctantes vniuersali concilio foderunt sibi multa concilia q apud
eos inania et virtutem non habere manifestata sunt . Non igitur
patiamur eos pꝛi qui nicenu ariminense presumunt vel aliud noia-
re conciliu . cum et ipi qui ariminense suscipiunt ignorasse que i eo sunt
gesta cognoscunt : non tacere potuerunt . Nostis enim fratres caris-
simi . cognoscentes et vos a vestris qui tuc interfuerunt arimino . quoz
Vrsacus et Valens Eudoxius et Auxencius simul et Dimophilus
condemnati sunt volentes aliud qꝰ statutum est nicea conscribere . Qn
compulli anathematizare arrianam heresim respuerunt . cui potius

pattocinare conati sunt. Epi vero integri dñi serui recte q̄ credētes pene ducenti conscripserunt sufficere nicenam solūmodo fidem . et nihil ampli⁹ nihil q̄ minus preter illam querere velle seu sapere . Nec enim etiam constancio significauerunt qui iusserat celebrare cōcilium.

Tricesimum primum,

Interea macedonius vicinas constantinopolitane vrbis pro uicijs ciuitates q̄ turbabat excitans ministros pprijs lāguorib⁹ aduersus ecclesias . et in cizico quidem Eleusium fecit ep̄m i Nicomedia Marathonium . qui primum diaconus fuerat hñs studium constituendi monasteria virorum ac feminarum, Is itaq̄ macedonius ep̄atu potius affligebat eos qui illi cōsentire fugiebant . et nō solū orthodoxos . sed etiam nouacianos . sciens eos quoq̄ consubstantialitatis nomen suscipere quoz ep̄us Ageli⁹ persecutionem faciente fugiunt . Plurimi ⁊ insignes viri detenti nolentes q̄ ei cōmunicare puniti sunt . Qui post tormenta violenter cōmunionem ore suo suscipere et tenere cōpellebant Ligno namq̄ ora hominum aperiente⁹ eis sacramenta deponebant . Porro mulieres et paruulos arripientes communicare cogebant . Siquis vero contradiceret mox plage vincula et tormenta sequebantur . ita ut etiam feminarum communicate nolentium mamillas in arca comprimētes absciderent , Aliarū vero aut ferro aut ouis ardentibus eadem membra comburerent , Quod ego ab Auxone sene quozā qui supplicia passus ē audiui ,

Hec igit̄ macedonij p̄ christianitate orite sunt actiōes cedēs pugne . sollicitationes . intestina bella . Que res nō solū apud eos qui ledebantur . sed etiam apud familiares odiū vehementer excitauerunt . Offendit aut̄ etiam ipsū imperatorē et ob hoc et pro alia hui⁹ modi causa . Tomus in qua erat archa constantini principis corpus habens ruinam minabatur ideoq̄ custodes ei⁹ et qui ad orationem intrabant . erant positi sub timore Macedonius ergo cogitauit imperatoris ossa transferre ne archam ruine casus comprimeret Hoc agnoscentes populi prohibebant dicentes non oportere principis ossa migrari ne quasi exorbere viderentur . Ob quā rem i duas partes populus est diuisus . alijs dicentib⁹ nullā esse migrato mortuo lesionē alijs assertibus esse nefas . Cum quibus etiam erant omouij defensores . Macedonibus autem paruipēdens

verba contradicentium • transtulit corpus imperatoris in ecclesiam
vbi corpus martiris iacet Achacij. Quo facto concursus discordā:
tium populoz ad illam venit ecclesiam et ad manusq; peruentum ē
Ita vt multi hominū morerent et vestibulū ecclie ita ut vicina por:
ticus sanguine compleret. Hoc agnoscens imperator irascit cont̄
Macedoniū • et propter eos qui mortui sunt • et qz corpus patris ei⁹
absq; illi⁹ consilio migrare presumerit. Relinquens ergo gubernato:
rem hesperiarum partium cesarem iulianum ipse pergebat ad oriē:
tem.

THEODORICVS.

Leoncius igitur antiocenus episcopus cum esset Arrian⁹ lan:
guorem suum celare nitebat. Vidensq; diuisos sacerdotes et
populum et alios dicentes • gloria patri et filio • Aliis gla p̄ri per
filiū in spiritu sancto ipse sub silentio dicebat orationem. Nihil ali:
ud audiebant astantes nisi cum diceret ī secula scloz. Et si quidem
hoc non maligne fecisse diceretur qz pro concordia populi fieret • sed
quia et cōtra milites veritatis acuebat et non nisi hereticos prouche
bat ostendebat celare pestē • moro timore populoz • moro formidine
pressus imperatoris • qui filiū dissimilem prohibuerat dici. Ea si:
quidē tēpestate et Scius magister Eunomij qui Arrij blasphemias
suis opinionibus auxerat in diaconatus ordine ministravit. Sed
Flavianus et Diodorus monachicam quidez amplectentes vitam
clare aut̄ pro apostolicis dogmatibus laborantes • ep̄i antioceni Le
oncij redarguerunt quas contra pietatem gerebat insidias dicētes
quia elegisset virū studijs malignis imbutū • qui impietatis causa
culmen sumpisset potētie • atq; ad ecclesie cladem diaconatus nomē
haberet. Minabantur aut̄ etiam ab apostolica eum communiōe
suspendi et ad Hesperiam venientes ea q̄ callide gerebantur aperire

Hoc metuēs Leoncius ab officio suspendit Scium • alijs tñ rebz
fouebat eū. Porro mirabilis illa societas id ē Flavianus atq; Di
odoro⁹ sacerdotali ministerio nōdum potiti • pplis tñ nimīū oplacētē
diebz ac noctibz cūctos ad zelū pietatis armabant. Isti nang; p̄mi ī
duas partes choros psallentiū diuidentes ex successiōe dauidicā me:
lodiam cantare docuerūt. Et hoc in Antiochia p̄mit⁹ fieri cepit • et
disparsum ad terminos toti⁹ orbis vsq; puenit. Isti diuinos amato:
res ad sepulchra martirū puocantes vigilias celebrabant cū illis

laudantes dominum. Nec Leoncius intuens prohibere quidem iudicavit incautum cum videt multitudinem valde viris illis optimis adherere. Sed veteris mansuetudine sermonum poscebat ab eis ut has festiuitates in ecclesijs potius celebrarent, Cuius quidem calliditatem integre cognoscentes quod iuebatur egerunt et amatores suos ad ecclesias congregarunt ut alacriter deum concordii voce laudarent. Sed Leoncius flexus non est ut a sua malicia temperaret, Vultum namque mansuetudinis gerens Stephani et Flaciti celauit iniquitatem, Is enim aduersarios dogmatis recte suscipiens licet turpe habentes vitam ad presbiteratus in ordinem et diaconatus euegit eos autem qui vniuersis virtutibus ornabantur et apostolica dogmata defendebant absque honore deseruit, Hac gratia derelictus quidem multos habebat hereticos populi vero maximam pro dogmatum reformatione decertabat ita ut neque doctores illos blasphemiam suam nudare presumerent. Quid autem Flacitus et Stephanus atque Leoncius impietatis et iniusticie Antiochia gesserint opus prope conscriptionis exquirat, Nos autem ad reliqua veniam?

• xxxij •

Sermanica ciuitas est in termino cilicie sirie et cappadocie constituta. Huiusmodi ecclesie presidebat Eudoxius qui mouente Leoncio arripuit antiochie sedem et cepit sua ferocitate vineam vastare omnem cam neque iam celabat sicuti Leoncius maliciam suam sed aperte apostolicis dogmatibus repugnabat et orthodoxos multis modis affligebat. Eo tempore Anagranus ecclesie pro Marcellum Basilius presidebat, Eustachius vero sebastie armenie. Qui iniquitatem Eudoxii et rabie cognoscentes Constantino in occidente posito literis suis indicauerunt. Erant enim imperatori noti, et prope claritatem vite eius fauore poterant. Quod dum cognouisset Constantinus Antiochenis scripsit quod non ipse Eudoxio ecclesie concesserit presulatum sic ille vulgabat ipsumque Eudoxium expelli et penas gestorum suorum in nicea bituminie dare precepit. iubens ibi celebrari concilium. ipse enim Eudoxius egerat apud potentes palatium ut in Nicea synodus ageretur, Sed omnium prescienter cognoscens futura ac si iam fuerit gesta quodam tremore terribili prohibuit concilium celebrari, Plurimam namque ciuitatis partem terremotus ille destruxit et multos habitantium interemit. Hoc cognoscentes qui conuenerant ad suas reuertuntur ecclesias, Arbitror enim hoc dei sapientia gestum, In illa namque ciuitate aduersus Arrium a sanctis patribus apostolice fidei doctrina

prolata ē. Et forte scōa congregatio potuit illic sancire contraria ut
arrianis occasio eo noīe preberet q̄ magis simpliciores cape possent
tanquā illā veterē sinodū p̄ferentes, Sz ec̄ciāz p̄spectoz citi? soluit
tale concilium. Sozomenus.

In momento siquidem t̄pis ciuitate concussa neq; fugē potuerūt sed
p̄mo expimētō piculi sūt p̄pti, Dicit aut̄ añq; hiēt ista clades quēdā
vrsaciū militem p̄uidisse gn̄s p̄lam, Qui sub licinio ofessor effect? .
relicta q; militia ī turre ciuitatis diuīaz philosophiā exēcebat. Cui
supna visitatio apte p̄cepit exire de ciuitate passura que post pau-
lulū fierēt manifesta, Quo factō cū velocitate ad ec̄ciāz currēs nūcia-
uit clericis ut dño suplicarent quo eos ab imminēte piculo liberaret
Quibz cū vidēt ridiculū eē reūsus ad turrē p̄n? cepit lacrimas fun-
dere. Interea terremotu supueniente plurimi perierūt, Reliqui vero
p̄ agros et mōtana disph sūt. Vrsaci? ī illa t̄re rept? ē mortu? p̄n?
iacēs sic solebat orare, Sermo tñ ē qz añq; moreret rogauerit deū. ut
p̄us ei? finiret vitā quā cladē inspiciēt ciuitatis in q̄ p̄n? x̄pm agno-
uerat et ec̄ciasticā videbat̄ participat? eē p̄biāz, Is enī cōsultatiōe vi-
gna etiā demones effugabat, Quorā nang; t̄pe dū aliq; demonio
vexaret euaginato gladio cepit p̄ totam discurrē ciuitatē, Cūdis q;
fugientibz occurrēs ei sol? et noīans x̄pm sermone curauit virū. et
fecit ab illo furore quiescē. In? cui? diuersa ornamēta vtutū etiā h?
meminisse cōuenit Erat draco añ Nicemēciam q̄ trāseūtes suo fla-
tu p̄imebat habebatq; cubile circa quandā vallē, Quo veniēs vrsaci-
cius orauit, Tunc spōte egrediens ille serpēs ac scōo caput percutiēs
interemptus ē. Quos mihi retulerūt qui eundem viderūt vrsaciū.

Nunc igit̄ de alia sinodo quā velut ad instar Socrates.
Nariminenſis concilij in oriēte Constāti? impator fieri iusserat
pauca narrabo Erat enī primitus constitutū ut in nicea bithiniē o-
gregarenē ep̄i Quoz cōuētū prohibuit maximus terremotus, Hoc
enim contigit consulatu taciāni et cerealis . viij. die mēsis augusti.
Tractabant ergo transponere sinodū ī vicinā nicee ciuitatē, Quod
cum displicuisset rursus volebāt ī tharſo cilicie cōuenire Deinde pla-
cuit apud seleucam isaurie que appellat̄ aspera celebrare conciliū. qd̄
actum est consulatu Eusebij et Dipacij . fuerūt q; qui conuenerūt
numero centum sexagita Cum quibus aderat vn? in palacio dar?

noīe Leonas Quo pñte questionem fidei pponendam imperatori
iubebat oraculum Simulq; pceptū fuerat adesse lauriciū militem
esaurie ducem ut in quo opus eēt ep̄is ministraret. Conuenerūt ḡ
vicefima septima die septēbris mensis. et sub gestorū confectioe di-
sputabāt. Aderāt etiā exceptores vtriq; partis verba signantes. q̄
sub vno apud sabinū collecta repiūt. Nos aut capitulatim ita de-
scribem. Prima liquidē die leonas iussit. ut que viderent vnicuiq;
pponerent. Porro qui pñtes erāt nō p̄us dixerūt quālibet mouēdā
eē questiōz nisi reliqui conuenirent. Erant enim absentes ep̄i mace-
donē cōstantinopolitanē basilicē ancyre et alij quidā accusari timē-
tes. Et macedoniē quidē languorem finxit. patrophilus oculoꝝ do-
lorem. Et alij similes adinuenerūt occasiones absentie Dūq; leonas
etiam illis absentib; pponēcā diceret questiōz rursus aiebāt ep̄i nō
aliter quicq; fieri nisi in petitorum vita discuterēt. Accusati nāq; iā
fuerāt ep̄illus hierosolimoz eustachius sebastie armenie et alij q̄dā
Ob quam rem contētio inter presentes exorta ē. Alij namq; dicebāt
vitas aculatoꝝ discutiendas. Alij vero añ fidem nihil eē querendū
mouebatq; questionē impatoris diuersa sentētia. Cui lris nec de fi-
de p̄us agendum nec de aculatoꝝ cōuersatiōe legebat. Nec causa
pñtes ad sc̄isma pouxit et in duas partes sinodi multitudo diuisa ē
Vni enī partis dux erat achacius cesaree palestine Georgiē alexā-
die Vrsaciē tyri Sudoxiē antiochie quos alij triginta duo secuti sūt.
In alia parte fuit Gregoriē lodicie sirie sophroniē pompeiopoleꝝ
paflagonie. eleusius azici quos plurimi sequebant. Cūq; placuis-
set ut priē de fide questiō moueret. hi quidē qui erāt partis achacij i-
nicenā fidē apte negauerūt aliāq; fidē vidēre nitebant. Alteriē vō
partis numero pluriores. oīa quidem niceni concilij recepūt. de ser-
mone consubstāialitatis tantūmodo querebant. Multis igit inter
alterutros contētiōib; vsq; ad vesperam generatis nouissime siluā
tarsensis presul ec̄cie voce magna clamauit dicens. nō oportere nouā
vidēre fidem s̄ dudum in antiochia expositam tempore dedicationis
debere seruari. Quo dicto eius sequaces sūt egressi Alterius vō par-
tis ptulerunt fidē antiochia recitatam quā relegētes soluerunt illa
die conciliū. Altera vero die cōuenientes in oratoriū seleucie ia-
nuas q; claudentes relicte fidei subscripserūt. Subscribebāt aut etiā

pro absentibus presentes lectores atq; diaconi . per quos rate se ferre
hanc definitionē absentes profitebant̄, Achacius aut̄ et alij partis
eius querebant̄ eo q̄ ec̄cia clausa subscriberet̄ dicentes ea que occulte
gerunt̄ improbitatis suspicione plenissima sūt. Nec aut̄ faciebāt vo-
lentes aliam fidei explanationē . Ipse quoq; quā preparatam habēs
legit ibi quidem iudicibus lauricio et leone studens ei rob̄ acquirere
Nec ergo die sc̄da sūt gesta. Tercia vero die leonas rursus congre-
gare partes festinabat̄ ep̄oz. Quo die nec macedonius defuit ostan-
tinopolitan̄ nec basilī ancyr̄e Dumq; ambo in vna parte conue-
nissent denuo qui circa achaciū .occurrere noluerūt dicentes oportere
prius de concilio eici eos qui pridem fuerant̄ odemmati et qui accu-
sabantur in p̄nti. Cūq; contentio cresceret . egressis eis qui positi
in accusatione videbant̄ qui circa achaciū sūt ingressi. Tunc itaq;
leonas ait libellū sibi datum ab eis qui cum achacio erat̄ celans do-
gmatis esse dictionem, Et cum presentes ep̄i tacuissent aliud quōdā
non expositionem fidei libellū cōtinere iudicantes mox fidei achaci
conscriptio cum premio hoc modo relicta est .

Fides eorum qui circa achaciū sunt,

Nos qui congregati sumus seleucia isaurie sc̄dm imperatoris
voluntatem hesternā die .v. kl̄ . octobriū omne studiū habui-
mus cū disciplina ec̄ciastica seruare pacem et de fide cogitare constā-
ter . sicuti precepit deo amabilis imperator noster constantī sc̄dm p̄-
pheticas euangelicas q; voces et nihil preter scripturas sup̄ inducē
in ec̄ciastica fide. Quia vero aliqui in cōcilio alios nostrū iniurijs
affecerūt . alios loqui prohibuerūt . alios reducerūt inuitos . et dam-
natos secū ex diuersis prouincijs habuerūt . nec non et eos qui cont̄
regulas ordinati sūt introduxerunt secum. Ita ut vndiq; tumultu
sinodus impleret̄ sicuti et vir clarissimus comes leonas et vir claris-
simus dux prouincie lauricī inspexit . propterea hec interloquimur
quōz non declinamus expositam cū auctoritate fidē In antiochena
dedicatione p̄ferētes eā. Licet patres nr̄i illo tempore ad subiectam cō-
currerint questionem . quōz multos turbauit substantialitatis nomē
preterito tempore et vsq; ad presens. Nunc vero quā dicitur innoua-
tum ab aliquibus de dissimilitudine filij apud patrem. Hac ergo
gratia omouision̄ id est eiusdem substantie et similis substantie nomen

abijcimus. tanq̄ scripturarū extraneum anomoeō. i. dissimilitudis
 verbum anathematizamus et omnes h̄ modi existētes ab ec̄cia aliēos
 existimamus. Similem vero filiū apud patrem apte profiteamur s̄m
 aplm dicentem de filio qui ē imago dei inuisibilis. Confitemur
 ergo et credimus in vnū deum patrem omnipotentē factorem celi et
 terre visibiliū omniū et inuisibiliū. Credim⁹ aut̄ et ī vnū hiesū
 xpm filiū eius ex eo natum; impassibiliter ante omnia secula. deū
 verbum ex deo vnigenitum lumen vitam. veritatem sapientiā vo-
 luntatem per quem omnia facta sūt. ī celis et in terra siue visibilia
 siue inuisibilia. Nūc credim⁹ ī consumatiōe seculorū p̄ destructione
 peccati assumpsisse carnem ex sancta virgine maria et hominem fa-
 ctum passū pro peccatis nostris atq; resurrexisse. et assumptū in cel̄
 sedere in dexteram patris et iterū venturū in gloria iudicare viuos
 et mortuos. Credimus et in spiritum sanctū quem paraditum is ē
 consolatorē nominauit saluator dñs n̄r promittēs postq̄ iret disci-
 pulis eum eē mittendum quem etiam destinauit per quem et sancti-
 ficat credentes in ec̄cia et baptizatos in nomine patris et filij et spūs
 sancti. eos aut̄ qui p̄t istā fidem aliud quicq; predicant a catholi-
 ca ecclēsia decernimus alienos existere. Nec est achacj de ei⁹ fide
 prolatio cui subscripsit et ip̄e et consentientes ei numero quem paulo
 ante predictum. Hac fide lecta sophronius pompeiopoleos p̄sba-
 gonie hec verba clamauit. Si per singulos dies pp̄am eodē licuerit
 fidem veritatis integritas non manebit. Nec quidem sophronius
 ait. Ego aut̄ dico q̄ si ab initio hec verba de nicena fide dixissent
 qui añ eos et post illos fuerint; omnis potuit cessare contentio. tūc
 ergo plurima inter alterutros ob hoc et pp̄t eos qui fuerant accusati
 verba dicentes et audiētes abierūt. Quarto vero die conueniētē
 omnes rursus mouebant cum contentiōe sermones. In̄ q̄s achacj
 his verbis suam sententiā patefecit. Si semel nicena fides muta-
 ta est nihil prohibet etiam nec aliam dicere fidem. Ad hec eleusius
 cyziaci hec verba respondit. Presens concilium celebratum ē non ut
 mathema discat neq; ut fidei explanationem suscipiat tanquā non
 habens eam sed possidens patrū fidem. hanc vsq; ad vitam mortēq;
 custodiet. His ḡ verbis eleusius sentētie occ̄rit achacj. fidē patrū
 vocans antiochia declaratā. cui recte quilibet poterit obuiare dicens

Quomodo patres hos nomina eleusi dū illoꝝ nō recipis patres &
Hi nang qui nicea conuenerunt concordantes in consubstātia lita-
tis vbo ꝑ fide sancto ꝑꝑe dicunt patres eo ꝑ et tempore ꝑꝑcesserūt.
Et qui postea antiochia conuenerunt ab illis sacerdotij iura susce-
perunt. Si autē hi qui antiochia congregati sunt. ꝑꝑes ꝑꝑos negaue-
runt cōsequenter istoz ꝑꝑsteri patrū destructores secuti sunt. quomō
ergo et quozum illi fidem velut improbam respuerunt. isti quasi ꝑꝑ-
babile susceperunt & Si autē illi non habuerunt sanctū spiritū. qui
ꝑ officīū manus impositionis accipit. neꝑ isti sacerdotium suscepe-
runt. Quomodo enim acciperent a non habentibus quod dabit &
Nec obicere g^o responsio poterit quilibet eleusij. Cum hec ita ge-
rerent ad aliā venere questionem. quia enim achacius in fidem que
lecta est similem dixit filiū patri consulebant alterutros. ꝑꝑm quid eēt
similis filiꝝ patri et qui circa achaciū dicebant. ꝑꝑm volūtatem solū-
modo. nō ꝑꝑm substātiā patri similem filiū esse. Alij vero omnes
etiam ꝑꝑm substātiā declarabant. In hac ergo cōtentione tota mā-
serunt die. Et achaciū arguerūt qui ī suis ꝑꝑmonibus quos scripsit
similem ꝑꝑ oīa filiū patri dixit. Nunc autē scōm substātiā similem
denegauit. Quibus multū contendentibus et ad nullam concordiam
venientibꝝ surgens Leonas conciliū soluit. Et iste fuit terminus
sinodi seleucia congregati. Altera nang die rogatꝝ ut interesset
noluit dicens. Directus sum ad concordiam concilij vobis distāti-
bus adesse non possum. Quo factō neꝑ qui circa achaciū. ad sino-
dum cōtrere voluerunt. Altera vero pars in ecclesiam veniens
achaciū et qui cum eo erant vocauit. ut de cirillo hierosolimoꝝ epō
habereꝝ examinatio. Sciendum itaqꝝ quomō cirillus iam dudū
fuerat accusatus atꝑꝝ damnatus quō sepe euocatus ad iudiciū duo-
bus annis iugiter declinauit metuens accusantes. Cōdemnatꝝ autē
appellationis libellū condemnatoribus destinauit. iudiciū maius
appellans. Cui appellationi consensit etiā constancius imperator.
Hoc itaqꝝ solus et ꝑꝑimꝝ ꝑꝑꝑꝝ ecclāsticā cōsuetudinē atꝑꝝ regulā ꝑꝑ-
rillus fecit epō. ut sicut in publicis iudicijs libellis vteretꝝ appellato-
rijs. Tunc ergo in seleucia interfuit adiudicandus et ob hoc epō
achaciū eiusꝑꝝ consentaneos euocabant ut de accusationibus agno-
scentes decretum cōmune ꝑꝑferrent. Euocabant igitꝝ etiā alios qꝑꝑdā

qui fuerant accusati et p semetipos contulerant ad achaciū. Quibz post crebram citationem nolentibus occurrē . damnauerunt et ipsū achaciū georgiū alexandrinum . vianū tyri . theodolū chereta . penū pbrigie . theodosiū philadelphie lidie euagriū insule mitilene leonci um tripoleos lidie eudoxiū. Qui primo quidem germanice fuit p^o : ea vero antiochia sirie inuasit episcopatum. Damnauerunt pariter et patrophilū . quia et ipse a dorotheo accusatus presbitero euocatus noluit obedire. Hos itaq; damnauerunt . Excomunicauerunt aut asterium . eusebium . augarū . basilicū . phebū fidelem . euticiū . magnū . et eustachiū. Sic eos manere decernentes donec habita satisfac tione accusatiōibus semetipos exuerunt. His actis damnationem celebratam eoz parrochys innotuerunt . in q; locū eudoxiij . anianū constituerunt episcopū. Quem comprehendentes qui circa achaciū leone et lauricio tradiderunt a quibz exilio destinatus est . Quo fa : cto epi qui ordinauerant anianū ostensionem obtulerunt leone et lauricio contra achaciū et consentaneos ei² dicētes sinodi iudicium fuisse violatum. Cūq; nil agerent constantinopolim sunt profecti ut que gesta fuerant panderentur imperatori. **Sozomenus.**

Nunc terminum habuit synodus in seleucia constituta , Qui vero voluerit subtiliter vniuersa cognoscere . exceptorū debet acta relegere. Post hec ergo talia gesta sunt. Consentientes quidem achacio ad impatorem q; prope puenerunt , Alteri² vō partis epi singuli ad ppa sunt reuersi. Decem tantūmodo eoz cōmuni decreto missi venientes ad principem s Inuenerunt directos decem ab ari : minenti concilio. Porro sequaces achacij iam egerant ut potētes pa lacij eoz tuerent partes . et p eos fauor illis ardebat impatoris. Di : cebant enim alios quidē sibimet osentire . alios aut ecclasticis pecu : nijs eē corruptos alios incōgruis falli seductiōibz . Hec agebat achacius . natā versutus . et preparatus ad intelligendū atq; dicēdū. Cum etiā in signē hret eccliaz io ē eusebij pamphili. Post quē ei² tene : bat epatū et gloriabat eū se habuisse doctorem. Et cum talis esset . p : suadebat facile qd volebat . Cū igit constantinopoli ex utroq; concilio eēnt epi viginti et qui casu pntes erāt . primo quidem iubet ut de ecclij questione iudicaret . pntibz maxis proceribz honoratus . quem ante multum tempus imperator ab vrbē roma reuertens . primū prefectū

urbis constantinopolitane cōstituit. Postea vero etiam ipso constā-
tio cum iudicibz audiēte capitur circa fidem actius egrotare. ita ut
etiā imperator et alij quasi circa blasphema eius verba cōmouerēt

Dicitur autē achaciū eigz consentientes primū se hāc heresem igno-
rare finxisse et sub velamento quodam egisse cum p̄ncipe ut ip̄e cū
suis proceribz iudicaret. credēs etiū nō posse vinci h̄mōibz et ma-
gis necessario capi iudicātis auiditus ac sine contentione p̄ualere
conamen hereseos. Cūq; hoc perfici nequiuisset. proferri scripturā
p̄rolatam arimino et a seleucie sinodo. missi hāc suscipere deposcebāt
Et cum questio esset de substātie nomine iureiurādo firmabant q̄a
nullatenus dissimilem scōm substātiā filiū faterentur se q; paratos
hanc heresem abdicare dicebāt. Et quōz inopināte occidētales nomē
substātie in arimino reliquerant. necessariam huiusmodi scripturā
eē fatebant. Dicebant autē q; si nomē substātie taceatur. s. cum noīe
substātie etiam illud quod de consubstātalitate decretum est sine du-
bitatione tacebitur. Qd̄ pl̄imi occidentaliū sacerdotū pro reuerētia
niceni concilij nimis amplectebant. Hāc autē etiā imperator flexus ē
laudare conscriptionem. cōsiderās multitudinē arimino cōgregatā
Et quia non peccaret qui similem patri filiū diceret idem eē virtu-
te credēs substātialem et similis substātie professionē. Nihil q; intel-
ledum differēs nisi in noībz que scriptura diuina nesciret. Hanc
ergo sententiā habēs. ep̄os concordare p̄cepit in ariminensis fide
concilij. Cūq; se in altera die pararet ad consulatum q̄ p̄ma die
mensis ianuarij romanorū more celebratur. totum diem et maximā
noctis partem expendit. inter ep̄os certamen h̄ns. donec scripture
ex arimino delate subscriberēt ep̄i a seleucia veniētes. .xxxvj.

Achacius autē et qui cum eo aliquātulū tempus constantino-
polim commorantes. Euocauerunt ep̄iscopos. ex bithi-
nia. Inter quos erat et macharius macedonensis et Vlfilas gothorū
ep̄s. Qui omnes numero quinquaginta conuenientes. confirma-
uerunt arimino lectam conscriptionem. Adijciētes ut de cetero neq;
q; s̄ba. v̄l essētia noīaret̄ in deo. Et p̄t̄ hāc scripturā omnes alias
aut factas aut faciendas penitus abdicari. Quo facto eciū diacona-
tus ordine deposuerūt tanq; heretice sapientē. et qui contra eccl̄iasticā
consuetudinē quodam humane sapientie facta conscriberet. Et dia-

logos plenos blasphemia dicitaret atq; turbarū ecclīasticarū et sedicio
 nis auctor extaret, Dicitur aut et aliquib; quia non eum integro
 corde deposuerūt. h; volētes se pncipi cōmēdare eo q; decerent similia
 sa pere. Vidētes aut impatoris indignatiōz quā circa macedonium
 tūc hēbat etiā cum deposuerūt et eleusū zuzici et basilū ancpre et or
 thaliū sardicoy. traconciū pergami. et dum ī dogmate viderentur
 habere discordiā tū tpe depositiōis memoriā eoy fidei nō fecerūt. h; cul
 pas eis oib; inferebāt singlariter p q̄s eos asserēbāt ī ecclīasticis re
 gulis deliquisse. **SOZOMENVS.**

Inter quos cyrillū q̄ hierosolimoy deposuerunt. tanq; eustachio hel
 bidio q; cōmunicantem, Hi enī contraria sapuerāt qui in militene
 fuerāt congregati. Int̄ q̄s etiā ipe ouenat. et tanq; post depositiōnē
 in palestina factam cōmuniōne participatus fuerat cum basilio et
 Georgio laodicie ep̄is. Cum enim cyrillus hierosolimoy suscepisset
 episcopatum de iure metropolitē contēdebat cum achacio cesaree
 palestine tanq; sedis apostolice pontifex, Hinc ergo in antiochia o
 stituti derogabant alterutris tanq; non saperēt recte de deo. Nam a
 prius vtrq; sibi in suspiciōne eē videbāt alter quidē arrij dogma
 laudabat cyrillus autē predicantes d; substātiālē patri filiū sequebat
 Inueniēs ergo tempus achacius cū d; sententiib; sibi met ep̄is. cyrillū
 pro hui; modi causa deposuit cū fames hierosolimoy provinā occu
 passet tanq; ī ep̄m necessitate ciboy turba respiciebat egentū, Cūq;
 pecunie ad d; sulendū nō eēt vasa sacra atq; vela distraxit et populi
 necessitate subuenit. **THEODORICVS.**

Operatoris igitur animū hoc cōmouit et maxime et q; achacius dē
 cyrillū noscēt machinatus Sacra q; nāq; vestē. quā famolissimū im
 perator constātin; ad honore hierosolimoy ecclīe dederat machario
 illi; pontifici ciuitatis. ut ea circūamict; ministeriū sacri baptisma
 tis adimplēt quōz erat auro serico q; stexta. cyrillū asserūt vēdidisse
 eā q; vestē emisse quendā thimelicū saltatorē et dū ea fuiss; indut;. ī
 ipa saltatiōe cecidisse atq; stritū mori contraditū, **Sozome.**

Hanc ergo causatiōnē achacius hñs cyrillū ep̄atu deposuit,
 Damnatos igit̄ ep̄os ex vrbē cōstātinopolitana fugauerūt se
 ctatores achacij; sibi autē consentiētes. In depositiōib; tū illoz nolē
 tes subscribere. cū essent numero decē apud semetipos interim h̄itare

preceperunt et neq; ministerio fungi. neq; ecclesias gubernare q̄ diu
subscriberent, Et si non agerent penitentiā intra menses sex et oībo
placitis atq; gestis ī illo concilio preberent scripto consensū et ip̄i de-
ponerent. Quo factō consentientes ep̄os p̄ singulas puīcias alios
ordinarēt. Cūq; talia cogitassent cūctis ep̄is atq; clericis scripserūt
ut hec obseruarent atq; pficerēt. Ex hoc ergo non post multū temp̄
macedonio succedit eudoxius. basilio atbanasius. cleusio eunomius
qui postea eunomiane princeps fuit hereseos. Porro p̄ eustachio
melecius ecclesie sebastene suscepit ep̄atum. Socrates.

Ecta est etiam in constantinopolitana v̄be cū adiectione ex-
positio fidei, Sed nos laberinthum expositionū vix aliquan-
do reperientes eoz quoq; numerū digerim?

Enumeratio diuersarū expositionū hereticoz post explanationē
fidei niceni concilij.

POST NICENVM nang; conciliū in dedicatione
antiochena expositionem geminā dictauerūt. Tercia vero ē
que a naraisso apud gallias constantio impatori oblata ēe dinoscit
quarta eudoxij que ī italiam destinata est. In firmio tres dicitate sūt
quarū vna ī arimino cū consulatu relicta ē. Porro octaua in seleu-
cio ab achacij socijs edita est, Vltima constantinopolim cū adiectione
recitata ē. Erat enim additum ut neq; substātia neq; substan-
tia diceret in deo. In hac et vlsilas gothoz ep̄s tunc primo consensit
Nam tpe precedenti nicenā amplectebat fidem. sequēs theophilum
gothoz ep̄m qui p̄sens ī concilio niceno subscripserat. Achacius igit
et eudoxius cum suis constantinopolī de quibusdam alterius partis
ep̄is odemmandis certamē habebāt vidētes indignari contra mace-
doniū principē p̄mū odēnauerūt eū tanq̄ plime necis auctore. qz
diaconū in fornicatione captū ī cōmunionē suscepit.

Expulso liquidē macedonio eudoxius spernens antiochie sedē
constantinopolitanā inuasit cōiaz studio fultus achacij. qui
obliti suoz suis iudicijs contraria sancuerūt. Nam cum prius tra-
caciū deposuissent eo qz ex galacia transisset ī pergamū nō cogitātq;
quod actū fuerat eudoxiū a sede in aliam migrare fecerunt. Quo
factō lectam fidem arimino cū augmēto qd̄ ip̄i ī constantinopolita-
na v̄be adiecerāt v̄big; direperūt mandantes ut qui nō subscriberēt

30
iussione impatoris exilio mitterent. Innotueruntque sua gesta et alijs
orientalibus sibi concordibus. et patrophilo septrpoleos epō. qui de
seleucia ad ppaz mox redierat civitatē, Eudoxio siquidem constituto
constantinopoli. tunc etiam maior ecclia que dicitur sophia dedicatur
consulatu constancij secundo et iuliani cesaris tercio quinta decima
februarij mensis diei. Eudoxius enim cum sedisset in sede illa p̄
vocem que obiq; vulgata ē protulit dicens. Pater aseb̄is fili? eusebis
Ista duo greca verba diūsus habet apud grecos intellect? Aseb̄is ḡ
dicitur et impius et sine cultu s̄ Eusebis dicitur et pius et bñ colēs, Cūq;
dixisset hec verba turba generat in populo quasi patrem dixisset im-
piū s̄ filiū vero piū. Quo facto nolite inq̄ turbari ad ea que dixi
pater enim aseb̄is ē quia nullū colit. filius aut eusebis quia colit pa-
trem, Nec cum dixisset eudoxius turba quidē sedata est multus vero
risus compleuit ecclesiam et hacten? illud dictū cum derisione per-
mansit, His enī heresiarche seductionib; h̄monib; vacantes eccliaq;
lacerarūt H̄modi ergo termino etiam sinodus constantinopolitana
conclusa est.

SOZOMENVS.

Situr et achacius et eius socij nō cessabant. s̄ congregati antiochia
que eis duob; placuerant destruebant et ex conscriptione que arimio
et constantinopoli fuerat lecta nomē similitudinē abscondē nitebant.
et p̄ oīa substantiam atq; volūtatē dissimilē esse patri apud filiū et nō
existentib; factū introducebāt sicut arrio primo placuerat quib; etiā
consentiebant. Is enim etiam post arriū primus apte his noīb; vti
presūpsit, Quapropt̄ et sine deo vocabat. eius q; sequaces p̄pter dis-
similes et ex non existentiales sūt dicti ab his qui antiochia consub-
stantialitatem sentiebant. Nos ergo dum requirerent cultores niceni
conclij cur in expositione fidei sue deū ex deo filiū dicētes dissimilem
et non extantib; noīare presumerent his h̄monibus respondebant,
Sic dictū ē deū ex deo sicut habet apud aplm. Oīa aut ex deo, Vnus
et oīm etiā fili? dei. et p̄tea positū i expositionib; h̄m scriptas. Soc-
Quius verbi princeps fuit Gregori? laodicensis episcopus.
Qui cū talia doceret ignoravit quemadmodū apli p̄petateq;
superiori tempore origenes latius examinatus atq; interpretatus sit

S O Z O M E N V S

INTEREA DVM ADHVC ATHANASI
us celareſ georgius alexandria crudeliter paganos afficiebat. et ad-
uerſantes ſibimet xpianos. Vtroſq; enim cogebat ad ſua venire ſen-
tenciam et reſpientes afficiebat. Erat enim apud ſapientes odibilis qſi
deſpiciens eos et iudicib; impas; apud populū vero quaſi tyrannus
et ultra potētes elatus; precipue tñ paganos opprimebat. quos ſa-
crificare et paternas feſtiuitates agē prohibebat. Tunc enim milites
et egipti duces armatos in ciuitatem introduxit. imagines et orna-
menta temploꝝ abſtulit q; ei poſtea cauſam necis adduxit. Cpyllo
ſiqui dē deſolito ſicuti predictū ē. apprehendit hieroſolimoꝝ eccleſiam
heremius; et poſt illū heraclius; poſt quem halaris;. Nos enim tunc
illam eccliaꝝ gubernaffe p̄cipim;. vſq; ad imperiū theodoſij p̄ncipis
quando ruruſ cyillus ad xpū remeauit epatū. Socrates.

Iſitur macedonius conſtantinopolitana pulſus ecclia dāna-
tionem non ferens. quieſcere reſpuebat. Declinauit enim ad
coꝝ partē q; apud ſeleucia achaciū cū ſuis ſocijs depoſuerāt. Miſitq;
legationē ad ſophroniū et eleuſiū q̄tenus defenderēt expoſitā p̄ſi an-
tiochia fidē et poſtea ſeleucia roboratā et ſimilis ſubſtantie fidē deuul-
gantē eē cōmonuit ad quem concurrūt multi familiariū qui nunc
ab eo macedoniani vocātur. Quicunq; enim in ſeleuceno concilio
achaciū declinauerunt. apte verbū ſimilis ſubſtātie ſancuerūt. cū
prius hoc nō manifeſto iudicio declaraffent. Eſt enim opinio apud
multos quia nō inuentū ſit macedoniꝝ nicomediensis ep̄ſcopi vn-
de etiā marathoniꝝ vocitant ad quos euſtachiꝝ expulſus de ſabaſtia
confugit. Cūq; macedoniꝝ ſpiritū ſandū comprehendere in tra-
ctatu diuine trinitatis declinaret tunc et euſtachiꝝ; ego inq̄t neq;
deū noiare ſpiritū ſandū patior; neq; creaturā vocare preſumo. p̄p̄
hanc ergo cauſā ſpiritui repugnātes appellāt h̄mōdi perſonas. hi
qui in conſubſtāntialitatis expoſitione concordant.

S O Z O M E N V S

QVm itaq; macedoniꝝ ecclia conſtantinopolitana fuiſſet expul-
ſus non ea que achaciꝝ atq; euſtachiꝝ ſapiebat. ſed tradebat
magis filiū deū p̄ oia et ſm ſubſtātiā ſimilē eē patri. ſandū v̄o ſp̄z
non earū rerū eē participē. ſ; miniſtrū et perhibētē officiū et quecū-
q; de ſandis angelis dici poſſunt. Socrates.

Sicut sequaces achacij in antiochiam magno studio conuenerunt
ad penitentiam quia simile dixerit filium patri. Et consulatu sequenti
id est tauri et florenti cum euzoius eam gubernaret etiam impatore ibidem
constituto pauci quidem rursus mouebant ea que dudum placuerant.
dicentes oportere huiusmodi similitudinem auferri ab expositione fi-
dei tradita et tam in arimino quam constantinopolitani non celantes
sed aperte dicentes quia pro omnia filius dissimilis est patri non solum huiusmodi sub-
stantia sed etiam huiusmodi voluntatem et ex non extantibus esse secuti predicaue-
rat arrius cum quibus erant sectatores eorum. Theodoricius.

Et siquidem tempestate dum perfidia accusaret eudoxij inter ali-
os eustachius ait. Quomodo de fide examinatione vis fieri o impa-
tor eudoxij considera blasphemiam. Obtulitque ei expositionem inter
alia sic habentem. Que dissimiliter referuntur dissimilia huiusmodi substati-
am sunt. Unus deus pater ex quo omnia et unus dominus ihesus christus
per quem omnia. Dissimile autem est ex quo et per quem. Dissimilis ergo
filius deo est patri. Hac lectione commotus impator requisit eudo-
xium si fateretur suam. At ille negauit dicens quod esset eorum. Quem dum iussisset
impator adduci. requisitus licet eius non fuerit suam esse confessus est.
et ideo exilio destinatus est. Eustachius tamen etiam eudoxium ita saepe pro-
clamabat exigens ut scripturam anathematizaret eorum. Quod licet tar-
de fecit tamen et denuciavit quod prius et postea predicabat. Deinde etiam
exigebat. ut ille omouisionem anathematizaret quod scripte non haberent.
Tunc siluanus et ex non existentibus inquit. Et creatura et alterius sub-
stantie scripta nullae sunt. Iustum ergo est hec abdicari. Quod impator
quoque decreuit ut fieret. Quod licet cum difficultate fecerunt. Quo ge-
sto exigebant ut et ipse omouisionem abdicarent. Tunc disputatiue atque
veraciter siluanus ait. Si non existentibus non est sed neque creatura ex alia
substantia deus uerbum igitur consubstantialis est genitori patri sicut deus
ex deo et lumine ex lumine eaque hinc cum genitore naturae. Tunc impator ira-
tus exilium interminatus est eis. At illi potestate inquit habes pun-
iendi non tamen nos patrum statuta destruimus. Tunc impator illos
pelli iussit eorum et pro eis alios ordinari. Tunc eudoxius cum tyrannice
constantinopoleos teneret etiam pulso eleuthio cizici eunomiū ordinauit episcopus
Et eorum in scriptis abdicauerunt et uidebant esse sortes. scripserunt quoque geor-
gio quod fuerat gestum.

Exemplar epistole vniuersi concilij ad Georgium contra eium
propter nefariam blasphemiam eius.

Sanda synodus constantinopolim congregata. dño honora-
bili alexandrine ciuitatis ep̄o Georgio salutem, Synodo re-
prehendente etiam ppter nefandas ei⁹ et plenas sc̄dalis scripturas
s̄m consequentiam ec̄c̄asticarū sanctionū sup eo ab ep̄is actū qđ de-
cebat. Diaconatu nancq̄ depositus est et ab ec̄c̄ia factus extraneus ;
et a nobis hec monita precesserūt. ut neq̄ ad lectionē cuiuspiā veni-
ant nefande eius ep̄le . s̄ abijciant ; eo qđ vehementer inutiles sint ,
His autē adiecim⁹ etiā anathematizandū eū si pmanet in eo p̄posi-
to cum sequacibus suis , Consequēs enim erat ut omnes in synodo
conueniētes ep̄i deponerēt auctōrē scandaloz et sc̄ismatū in omni ter-
rarū orbe factoz inter ec̄c̄ias . et concordarēt in sententia contra eū iu-
ste p̄lata . Sed extra vota sp̄emq̄ nostram Seras et Strphan⁹ . Ne-
liodorus et Thiophilus in nostra sententia concordare noluerunt ;
neq̄ i eius depositione subscribere cum sc̄z Seras etiam aliā vesanā
arrogantiāq̄ eiusdē accusaret ec̄ij . Dicebat enī eū asperiora presume-
re atq̄ dixisse ; qm̄ ea que deus haden⁹ celasset apostolis reuelata si-
bimet affirmaret . Post h⁹ modi vesanos supbosq̄ sermones a me-
morato Sera de ec̄cio p̄statos flecti precib⁹ nequiuērūt ut in nostra
fierent determinatione concordēs . Verūtāmē in longanimitate detē-
ti multo tempore sustinui⁹ eos nec indignantes nec rogātes nec i-
terminātes nec iterū supplicātes ut conuenirent nobiscū et consona
omni oratio definirēt . Sustinebam⁹ ergo si forsan audirent si forsan
intelligerent si forte prospicerent . Cūq̄ multo tempore nobis per-
durantib⁹ nō flecterent sequi sententiā sup predicto viro prolata .
ec̄c̄ie honorabiliorē eē qm̄ viroz amicitia iudicātes ; finiuim⁹ or̄ eos
excomunicatōis tēp⁹ sex mensū ad agendū penitentiā eis dantes in-
ducias ut si in hoc tēp⁹ dūterēt et consentirēt definitōib⁹ fratrū suoz
suscipent in ec̄c̄iaz et p̄p̄az fiducia caritatē qđ repararēt . Si vero sine
penitentiā pmanerēt amicitias qđ hominū regulis ec̄c̄ie et sc̄ordie no-
stre p̄ponerēt tūc eos ep̄atus dignitate eē iudicauim⁹ ex̄neos Quib⁹
depositis necessariū erit ut in eoz locis aliij constituant ep̄i . quaten⁹
legalis ec̄c̄ie sp̄tentē sumēs ordinē sibi et sc̄ordet ep̄is videlicet vni-
uersis seruanti⁹ vinculum caritatis . eadē qđ cū perfectione dicendo

In uno intellectu unag essentia. Ut ergo cognoscas que concilio placuerunt hec tue reuerentie scripta transmisi. orantes ut gratia xpi ista custodires pacifice et legitime regas sub te constitutas ecclias

Nunc enim eunomius suis libris exaltat et homines dei xliij vocat multisque fauoribus honorat, Sed tunc et abdicantibus eum interfuit et ab eis episcopale ordinatio ipse suscepit. Eudoxius igitur et achacius cum suis consensum prebentes his que in nicea thrace gesta sunt per basilium et eleusium alios constituerunt episcopos. de quibus supra canonicum loqui non censeo de eunomio solum habito sermone narrabo. Igitur cum eleusius viuo cizecena eccliam precessisset eunomius et populi salubritatem videret eudoxius atque imperatorem conspiceret seueritate contra eos que creatum profitebantur unigenitum dei filium eum opulit ut celaret hunc sensum nec eum aperire inuestigantibus accusatoribus dices eunomio. Quam oportuno tempore predicabitur que modo celamus et ignorantes docebimus et tradicentes aut flectimus a cogimus a punimus. His promissionibus persuasus eunomius obumbrata proferebat impietatem. Sed que diuina sunt educti sermonibus videntes doctorum calliditate moleste quod ferebant aperte contra ordinem presumptiois operam et non sapientie iudicabant. Circumponentes ergo speciem sibi met habetice prauitatis et hoc se esse fungentes accesserunt ad domum eius rogantes ut eis exponeret aperte dogmatis veritatem nec pateret huc illuc que eos diuina ferri doctrinis. Tunc ille accepta presumpcioe sensum quem celabat aperuit. Quibus dicitur nis esse nefarium ut non omnes sub eo constituti veritate fruerent. His et huiusmodi seueritate verbis in consuetudine ecclie sua blasphemiam reuelauit. At illi zelo suos animos accedentes ad constantinopolim prexerunt. Et primum quidem apud eudoxium inscripserunt eunomium. Quo eos non suscipiente adentes principem pestem illi cum gemitu pandiderunt. Dicebant enim potius isti dicta impia esse quam arris. Pro his imperator indignatus precepit eudoxio ut deduceret eunomium et conuictum sacerdotio nudaret. Cum frequenter ab accusatoribus importunitate passus eudoxius declinaret adierunt rursus imperatorem Ingemiscetes quod nihil quod precepit fecisset eudoxius. Sed tantam despiceret ciuitatem blasphemias eunomij peccatum. Tunc constans expulsurum se interminat e eudoxium nisi eunomium iudicandum deduceret conuictum in accusatione puniret. Hoc metuens eudoxius scripsit eunomio ut de cizico fugeret sibi que reputaret qui nequaquam eius monitionibus obedisset. Verum eunomius metuens abscessit quod

sed contumeliā nō frēs proditionis quidē accusabat eudoxiū. lesūq;
se et eciū assererat ac deinde gregē xpe cohortis instituit. Quicūq;
enim eius dogmatis concordia sequebant. ab eudoxio recesserūt. pro
ditionē accusantes ei. sociantes semetipōs eunomio qui hactenq; ab
illo nomē hēre noscunt. Hinc ergo hereticus factus eunomius. impi
etatis cumulo auxit arrij blasphemias. Quia vero arrogantie serui
ens passioni xpm probat fecisse collegiū ipsa que sūt gesta conda
mant. Nam cū abdicatus eius fuisset expulsus cū eo egressus nō
est licet doctore eū et dei hominē nominaret sed mansit eudoxio cōiū
ctus. Cum autem impietatis penas exigeret ratum non habuit xci
lij decretū hēpos ordinauit atq; presbōs epali dignitate p̄uatus. xliij.

Socratę

PER IDEM TEMPVS IN LAODICIA
syrice duo erant viri vno nomine nuncupati. pat̄ atq; natus
vterq; dicebatur appollinaris. pater presbiterij dignitate functus
filius autē habens lectōnis officiū grecorū ambo doctores eloquiorum
pater grammaticus filius erat hietor. Pater namq; cum fuisset alexā
drinus genere et prius docuisset in berytho postea laodiciam veniēs
duxit uxorem et filiū habuit appollinarē. Tunc igitur ambo exerce
bantur cū epiphano sophista. et cū essent eius amici valde fouebāt
eum. Hoc metuens theodotus laodicēsis episcopus ne frequen
ti confabulatione sophiste declinarēt ad paganitatem prohibuit. ne
ad eius scolas accederēt. Qui parui p̄dentes episcopum. epiphani
amicicias magis amplectebant. Postea Georgius theodoti successor
cum eos prohibere non potuisset. Ambos communionē priuauit.
Tunc appollinaris filius arbitratus iniuriā et fretus eloquij tu
more sophistic nouitate et ip̄e introduxit hereseos. que nec ferē no
men ab inuētoze gerēs id ē appollinariste. Aiūt enī quidā excitatos
eos aduersus georgium non tantū propter predictam causam sed q;
videbāt eū varia dogmata proferentem. Et nec quidem p̄itentem
similem patri filiū sicut erat seleucia constitutum. nunc autem ī arri
anam declinare sententiā. Quapropter velut oportunam su
mentes occasionem abscedunt. Cūq; nullus eis intenderet sub
schemate religionis. pestem hereseos introducunt.

Et primum dicebant aīā a deo verbo ī dispensatione incarnatōis non assuptam s̄ deinde quasi penitentia ducti corrigentes semetip̄os Adiecerūt s̄ Animā quidem assūptam que non tñ haberet mentem sed deum verbum eē p̄ mente in homine assūptum. Circa hoc itaq̄ solum eē dicuntur corrupti qui nec illoꝝ nomine vocitantur. Nam trinitatem consubstantialē esse profitemur, xlv. Theodorice?

Cum inter hec Sapor rex persarū contra romanos castrametaretur s̄ Constancius cum magno exercitu veniens ad Antiochiā fugavit hostes Quod nō militia romanorū egit sed deus qui colitur a romanis. Tropheum ergo nunc studio enarrare victorie. Nisibis quam quidam antiochiam migdoniam vocāt ī termino posita est persicarum romanarum q̄ terrarū, Huius erat r̄ps. atq̄ rector et dux Jacobus apostolice gratie radijs illustratus. cuius digna laudanda q̄ miracula in hac historia describere aut enumerare sup̄vacaneum iudicavi, Sed vnum tantūmodo eius opus causa narrationis exponam. Huius igitur ciuitatem romanis subditam persarum exercitus obsidebat, Et cum lxx dies iugiter obseruaret et multas quidem cepisset ciuitates plurima q̄ circa hāc molimina posuisset et valles atq̄ fossata pro capiēda vrbē fecisset eam nequaquā valuit obtinere, Postea vero perse impetum migdonij fluminis p̄ ciuitatem mediam p̄perantis alonge retinentes. et vtrasq̄ ripas eius facientes celliores ut aqua in se collecta concreceret. quo. vi maiori possit irruere. Cum vidissent iam etiam illas quas fecerant sublimes ripas impleri subito auferentes quas fecerant catharactas. dimiserunt impetum fluminis contra murū. Qui vehementis aque pondus non ferens est inclinat⁹ et cecidit, Quo facto ingrediēs aq̄ cum magno impetu etiam aliam partē muri vnde fluuius solebat exire cum magna ruina deposuit. Hoc Sapor inspiciens credidit se sine pugna capere ciuitatem. Et illa quidem die quieuit. ut et fundus fluminis purgaret⁹ et posset ambulari per fluuium. Altera v̄o die. cum omni militia credens p̄ loca ruinosa muroꝝ ciuitatem intrare s̄ videns murum ex vtraq̄ parte fabricatum, Ille namq̄ sacratissim⁹ homo oratiōib⁹ milites contumauit et alios vrb̄ hitatorū Quo facto et murū restituit et p̄pugnacū fecit quib⁹ repellēt accēdētes, Et hoc nō ad murū veniēs egit s̄ in tēplū sacū dño suplicans

adimpleuit. Porro Saporem non solū muri fabrica terruit. sed etiam altera visio perturbauit. Vidit enim stantē supra murū quēdam imperiali scemate circumamictum. et tam purpura quā diademate splendere. Arbitratus autem eē romanorū imperatorem mortē minatus est eis qui nunciauerant non cū illic esse presentem. Quibus affirmatibus vera se dixisse. et constancium Antiochia commorari. ex vultu quem videbat agnouit eorum verba esse veracia et ait. deum bella gerere pro romanis. Cūq; hoc grauer haberet. infelix sagittā dimisit in aerem. Et cum vidisset quod in corpore eum iaculare non posset. tū a vesanie sue impetu non recessit. Tūc igitur Sirem vir mirabilis et conscriptor egregius apud siros. sacratissimo Iacobo supplicabat. ut veniret ad murum. et videns barbaros maledictionis iacula contra eos emitteret. Flexus ergo venerabilis homo. ascendit in quandam turrim. Et cum milia milium videret exercitus aliam maledictionē eis non peccit nisi cinifes et culices ut per parua animalia supernam virtutē potuissent agnoscere. Orationem vero secute sunt nebulę ciniforū et culicū et elephantorū quidem promoscidas. cum sint caue. equorū vero aliorumque iumentorū aures simul et nares impleuerunt. At illi ferre vim paruorū animalium non valentes sutores suos ductoresque excussos doribus percierunt. et disruptas acies confuderunt. Exercitumque reliquentes summo impetu fugiebant. Hoc modo ter miserimus imperator per paruam clementēque correptionem in se cognoscens factam a deo. habentem prudentiam animarū eum pie colentū suū exinde reduxit exercitū confusione non victoriam ex illa obsidione percipiens. Quadragesimū sextum.

Hoc itaque tempore Constantius Antiochia morabatur. Et paratissimo prelio quiescente. rursus colligebat episcopos. cogens omnes negare verbum et vniuersam substantiā et alterius substantiā. Verum cum Eudoxius post Leoncium Antiochenam arripuisset sedem. deinde pulsus per multa concilia. Cū constantinopolitanum inique tenuisset episcopatum Antiochena ecclēsiā pastore priuata videbatur. Tunc ergo conuenientes episcopi cum eēnt plurimi et vniuersi congregati dicebant imperatori. oportere primitus pastorem constitui. et ita cum illo de dogmatibus cogitari. Capitulum. xlvij.

Illo tempore sacratissimus Melecius ciuitatem quandam armenie regens et barbaros edocens s quietem habere videbatur. Quem putantes arriani sibi consentire petierunt a constancio ut antiochene constitueret presul ecclie. Cum quibus etiam orthodoxi pp caritate eius vite et salubritatem rectorum dogmatum in eis subscribere decreto ipsum q decretum. vtraq pars Eusebio samosateno commendauit episcopo Veniente siquidem magno Melecius occurrit ei populus vtriusq partis. Cu quibz iudei pariter et pagani desiderantes famosissimum videlicet melecium. Tunc imperator et ei et alijs qui exponere poterant iussit ut populis explanarent locum illum. Dns creauit me in initio viaru suarum i opera sua s precipiens ut exceptores eorum verba conscriberent Et quidem primum Georgius laodice fetorem heretice pestis euomuit s post quem Achacius cesaree quandam visum mediam proferre doctrinam multum ab illorum blasphemiam recessit. non tamen sumum aplice integritatis dogma seruauit. Tercius aut magnus surrexit Melecius s et reditu dinem regule i sacra disputatione monstrauit. Nam veluti quodam pōdere veritatis vtens. et quod plus et quod minus erat euitauit. Cuncta turba vniuersa faueret rogans ut breuem eis doctrine daret imaginem. tres ostēdens digitos s deinde colligens duos et vnum tendens illam laudabilem protulit vocem s Tria quidem intelliguntur s tanq de vno disputamus.

Sozomenus.

Et tempore fertur archidiaconus eius ecclie adhuc eo loquente. extensa manu eius os obstruxisse. At ille manu clari suam sententiam quam voce signauit. Tribus enim apertis digitis et de nouo clausis. et vno tantum digito rursus extenso. populo scemate diuulgauit s quia tres vnum sint. Deinde archidiacono eius manu ore dimisso tenente libera voce clamabat nicenum seruari debere conciliū.

Capl. xlvij. Theodoricus.

Contra hanc doctrinam arriani calūnie linguas exacerunt. Sabellianum asserentes sanctum esse Meleciū. Ob quam rem principi suaferunt s ut in propam prouinciam exilio mitteret. Et factus Euzoius aperte arrianum dogma laudabat. Nūc enī cū Arrio magnus Alexander diaconatu priuauerat Hoc itaq facto sancti ppis ab hereticis diuisus. In aplicā eccliam positā loco qui dicitur

vetus continebat, Annis namq; triginta postq; magnus Eustachius fuerat expulsus orthodoxi arrianorum onera sunt pressi. rerum mutationem vident sustinentes.

SOZOMENVS.

S Equacibus enim Melecij communicare noluerunt hi qui ab initio nicenum dogma seruauerat dicentes. quod ex arriano decreto Melece fuerit ordinatus. et sequaces eius ab illis sint baptizati. Ob quam rem antiochena ecclesia in aliam diuisit parte.

THEODORICVS

C Vng; videret orthodoxi hereticorum esse magis impietate et apostolici dogmatis defensores apte debellari. scilicet Melece pulsum et Euzoium hereticum ordinatum. verborum memorati sunt que dicta sunt Lotho Saluans inquit salua aia tua. Ad hec etiam euangelici ubi dicentis. Si oculus tuus dexter scandalizat te aufer eum et abijce abs te. id est de manu et pede domino sancti. Qui etiam adiecit dicens Meli est enim tibi ut pereat unum membrum tuum. quam quod totum corpus in gehennam mittatur. dixit.

Porro mirabilis Euzebius cuius duoduo memini decretum fuisse commendatum vides per uariationem pactorum circa Melece meditata ad suam reuersus est ciuitate. Arriani vero scriptum testimonium metuentes Constancio suaserunt. ut mitteret qui decretum in Melece factum ab Eusebio reuocaret. Tunc missus est vere Darius qui hec velociter adimpleret. Cuius venisset et imperatoris verba nunciasset tunc Eusebius ammirandus comune inquit depositum non restituiam. nec oes qui tradiderunt dicant. Quod dum fuerat missus renuicasset. Indignatus imperator denuo misit ut redderet quod accepit adijcens scriptum ut si reddere noller dexteram manum eius abscideret. ubi tamen iubes illi quem misit ne faceret quod habebat in lris. Cuius epistolam legisset Eusebius et inuenisset penam ab imperatore dictam cum dextera manu obtulit et sinistram ambas ieiui petes. Nam decretum inquit non dabo clarum arriane pestis indicium. Hanc eius firmitatem Constantius vides laudauit egregie. Miratur enim et impij resistenti sibi laudes cum gestorum magnitudine superant.

S Ecce igitur apud orientales agebantur etiam. Sozomenus. Interea Iulianus cesar bello deuincens barbaros apud rhenum fluminum reuocantes. alios quidem perimit. alios cepit. claraque victoria decoratus. dum mediocritate vite atque mansuetudine militibus gratus esset ab eis appellatus Augustus. Hoc factum nihil de Constantio cogitans indices ab illo factos bonorum malebat et ad illius inuidiam lras proferebat.

quibus ostendit eum propter bellum de magnifico gestu in italia barbaros induxisse. Repente religione mutata cum prius christianus putaret semetipsum pontificem nominavit. et veniens ad templa paganorum sacrificabat subiectisque talia colere suadebat. Cuius Constantius propter bellum persicum Antiochia moraretur. sperans ille quod sine bello posset illuc detineri. ad eos agebat iter dicens se velle Constantio satisfacere tanquam non sponte sed voluntate militum infulus imperii suscepisset. Dicit itaque quod dum ad ad hos terminos accessisset visio collecta. circa occasum pluviarum vultus denus fuisse prolatus. insuper etiam imber ex aere descenderet in eius veste simul et ceterorum guttas singulas crucis formasse signacula. Hoc factum videbat et ipsi et alij quod botris ex tempore illatis bonum ei panderet indicium. Imber autem cadens vestem super quam ceciderat roboraret. alij vero dicebant vultum signum pro tempore significare perditionis imperatoris ad instar huiusmodi botrorum et parvi temporis eius fore imperium. Porro de cruce dicebant pronuntiare hoc signum quod sit celeste dogma christianorum et oporteat signari cunctos crucis indicio. Unde cognoscitur quia diversi interpretati quam dixerat imperator. veritate fraudati non sunt. Verum enim oportune dictum sequens tempore ostendit. Cum audiret itaque Constantius de se venire iulianum. instructione belli parthici derelicta Constantinopolim veniebat.

SOCRATES,

Sicilicet in Sicilia atque cappadocas nimia contagione appoplexie passionis defunctus est. consulatu tauri et florenti tercia die novembriis mensis anno vite sue quadagesimo et quinto. ex quibus tredecim cum patre regnavit. viginti quinque post illum. Sozomenus.

Quo defuncto iulianus quidem iam thracias obtinebat. Et non pro multum constantinopolim veniens appellatus est imperator.

Historie triptite liber quintus explicat.

- Eiusdem historie liber sextus Incipit. Capla eiusdem libri.
- De iuliani gratie discipulis et quomodo pervenerit ad imperium. Primum.
- Quomodo iulianus ad ritum deveniret paganorum et de sacrificijs idolorum. ii.
- Quomodo etiam ante imperium latenter fuisset paganus. iij.
- Quam fuisset paganis infensus. iiij.
- Quia initio imperii sui magis peccavit christianis. v.
- Quomodo Maris episcopus chalconie in facie revarguerit iulianum. vi.
- Quia eos qui fuerant deportati a Constantino revocavit. vij.